

2012 m. sausio 13 d., penktadienis

Nr. 2 (970) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Tarptautinis operos kritikų seminaras

3

„Žydrasis Dunojus“ LNOBT

G. ČESONIO NUOTR.

4

Daivos Čepauskaitės pjese „Diena ir naktis“

5

Paroda „Remix“ LDS galerijoje „Arka“

8

Nauji filmai – „Mergina su drakono tatuiruote“

„Nerimo dienos“

9

Krēslė prie televizoriaus

Parodos „Modernizacija“ vaizdas. 2011 m.
IŠ LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS ARCHYVO, T. KAPOČIAUS NUOTR.

Metamorfiškoji sovietinė praeitis

Dvi parodos Nacionalinėje dailės galerijoje

Eglė Rindzevičiūtė

„Modernizacija. XX a. 7–8-ojo dešimtmečių Baltijos šalių dailė, dizainas ir architektūra“. Kuratoriai: Lolita Jablonskienė, Kaj Lobjakas (Talinas) ir Iliana Veinberga (Ryga) „Mūsų metamorfiškoji ateitis. Dizainas, techninė estetika ir eksperimentinė architektūra Sovietų Sajungoje 1960–1980 m.“ Kuratoriai: Andras Kurgas ir Mari Laanemets (Talinas)

Norėtumėte nukakti į tuos keisius laikus, kai estetinė kūryba vis dar buvo orientuota į ateitį kaip naują ir neįstirtą idiomą? O galbūt Jus intriguoja netolima, bet sparčiai tolstanti sovietinė praeitis? Nacionalinėje dailės galerijoje atidaryta paroda „Modernizacija“ bei gretutinis projektas „Mūsų metamorfiš-

koji ateitis“ pristato gausu tekstu ir objektų rinkinių, kuris turėtų būti įdomus ir aktualus praktiskai visoms įmanomoms lankytojų kategorijoms: ir XX a. istorikams, ir dailės studentams, ir visai publikai, tiek Lietuvos, tiek ir iš užsienio.

Parodos idėja priklauso gana naujam ir ambicingam žanru – istorijos kuravimui. Istorija artikuliujama nacionalinės galerijos salėse tekstais ir daikais, neapsiribojant viena disciplina. Kaip ir Šaltojo karо modernizmo paroda, į NDG atvežta iš Viktorijos ir Alberto muziejaus 2009-aisiais metais, „Modernizacija“ bei ją lydinti „Metamorfiškoji ateitis“ sujungia dailės bei architektūros stilių istoriją su politine, socialine bei mokslo ir technologijų istorijomis.

Tokio užmojo paroda surengta labai greitai – vos per dvejus metus, ypač turint omenyje, kad sovietinio

laikotarpio istorija yra nauja disciplina ir detalūs sovietikos tyrimai, nors ir populiarėjantys, dar néra paankamai išplėtoti. Anot parodos kuratorių, viena iš „Modernizacijos“ užduočių buvo iniciuoti ir paspartinti sovietmečio materialinės aplinkos tyrimus bei kolekcionavimą. Būdama pilotiniu projektu, „Modernizacija“ lankytojui nesiūlo apibendrinančių išvadų, vertinimų ar visa apimančių naratyvų.

Būti akistatoje su sovietika – it braukti delnu per baltų silikatininių plytų sieną, pasitinkančią ties jėjimu. Tos plytos, jos tamsiai balto ar šviesiai pilkos? Silikatinis smėlis, švelnus jis ar žeidžiantis iš stiklo dulkes? Išeksponeotas daiktus palydintys tekstai atkreipia lankytojo dėmesį į sovietmečio daugialypiškumą ir prieštaravimus.

NUKELTA | 6 PSL.

Apie baltiškąją tapatybę ir „Otela“

VI tarptautinis operos kritikų seminaras „Baltiškoji tapatybė operoje“

Beata Baublinskienė

Prasidėjo 2012-ieji, tačiau vis dar norisi prisiminti 2011-uosius, o konkrečiau – VI tarptautinį operos kritikų seminarą „Baltiškoji tapatybė operoje“. Tradicinis kasmetinis renginys vyko lapkričio 12 d. Nacionaliniame operos ir baletu teatre.

Taip jau yra mūsų kultūros kasdienybėje, kad neretai tenka – vertant iš rusų kalbos – „pačiam grot, pačiam dainuot, pačiam bilietus parduo“¹. Tad nors prasidėjau seminarą nuo recenzijos žanro paméginiu apibendrinti tai, kas, mano galva, buvo įdomiausia.

Kodėl „Baltiškoji tapatybė operoje“? Viena renginio dalyvė net užgincijo temą teigdama, kad tapatybė gali būti tik tautinė. Tad „baltiškoji tapatybė“ yra nonsensas, ypač ope-roje... Tačiau juk vartojama „europietiškosios tapatybės“ savoka, kita vertus, vakariečiams viena Rytuose (t. y. pas mus, Baltijos kraštose, Rytų Europoje) sukurta muzika skamba gana vienodai ir kitaip nei vakariečių kuriamoji. Tad kodėl gi nepamēginus apibrėžti „baltiškosios tapatybės“ operoje, suvokiant pavadinimą ne kaip raginimą pri-tarti, o kaip siūlymą diskutuoti? Išoriniu akstinu susėsti ir su kolego-mis kaimynais aptarti jū ir mūsų operinį gyvenimą – ką turime bendra ir kuo skiriamės – tapo trijų Baltijos šalių operos ir baletų teatrų mainų idėja, iš dalies jau realizuota Lietuvos ir Estijos nacionaliniams teatrams 2011-ųjų rugpjūtį ap-sikeitus scenomis (parodyti 9 spektakliai). Šiuo metu derinami spektaklių mainai su latviais. Gal-būt išties pats laikas atnaujinti, su aktualinti ryšius su kaimynais? Baltijos regiono, kaip ir operos teatro, savokas traktavome plačiau, tad kvietėme seminare dalyvauti ir pie-tų kaimynės Lenkijos ne tik operos, bet ir baletu žinovus.

Kokių išvadų prieita? Seminario viešnia iš Rygos, Latvijos muzikos informacijos centro direktoriė Ināra Jakubone papasakojo apie Latvijos nacionalinės operos veiklą krizės akivaizdoje. Jos pranešimo pavadinimas „Dievų sutemos – ar iš tie-ų?“ apelavo į naujausią latvių operos premjerą, Richardo Wagnerio „Dievų sutemas“. Pasak I. Jakubonės, dabar tenka labiau kliautis sa-vais menininkais, nes kvestis užsienio atlikėjus (kā LNO mėgo) per brangų. Be to, paskutinių dešimtmetį Latvijos nacionalinė opera, užsibrėžusi tikslą „užkariauti“ Vakarus (ki-tai tarant, prisistatyti Vakarų ope-ros pasauliui), žinoma, tą darė remdamasi operos repertuaru „aukso fonu“. Dėl to mažiau dėmesio skyrė naujų latvių autorų veikalų pastatymams. Argi ne panašios tendencijos formuoja ir Lietuvos operos scenos veidą pastarajį de-

šimtmetį? LNOBT panoramą nu-šviestė generalinio direktoriaus pa-vaduotoja Laima Vilimienė, atida-ydama seminarą.

Operos kritikas iš Estijos Kerri Kotta kalbėjo apie naujausius ope-ros pastatymus ir tendencijas Estijoje: stato daugiausia kvestiniai re-žisieriai (tarp kurių – nemažai iš Rusijos), nes, pasak kritiko, šalis maža, tad jei kurtų tik savi, viskas būtų labai jau vienoda. Paradoksas, estai – mūsų akyse bekompromisiai savo tautinio identiteto saugotojai – visiškai nesureikšmina kvestinių

reografija (A. Cholinos „Barbora Radvilaite“ pagal įvairių autorų mu-ziką) ir pan.² Gana kritikiški A. Žiū-raitytės komentarai apie dabar LNOBT rodomą Anželikos Cholino „Barborą Radvilaite“ paskati-no seminaro klausytojus diskutuo- su pranešėja.

Reikėtų pridurti, kad buvo iška-bintas ir stendinis lenkų muzikolo-gės ir sociologės Magdalenos Dzia-dek pranešimas „Apie Poznanės operos teatro istoriją“, įdomus tuo, jog teatro raidos etapus tyrinėtoja skirsto pagal jo vadovų kadencijas

M. ALEKOS NUOTR.

menininkų „invazijos“ į Estijos teatro scenas. Regis, estu požiūris yra atviresnis nei mūsų neretai demonstруojamas.

Svarbiausios Lenkijos muzikinės scenos – Varšuvos didžiojo teatro – tendencijas per videokonferencijos priemones pristatė Lenkijos nacio-nalinio baletu direktorius, nuo 2011 m. lapkričio iš LNOBT baletu trupės meno vadovas choreografas Krzysztof Pastoras. Natūralu, kad savo pasiskakymą jis susiejo ir su veiklos Vilniuje vizija. Bene svarbiausias akcentas čia būtų nacionalinės cho-reografijos skatinimas – kūrybių dirbtinių steigimasis: kiekvienas LNOBT trupės šokėjas, norintis iš-bandysti jėgas choreografijoje, turės galimybę sukurti miniatiūrų scenos kolegoms. Būtent šiaip, pasak K. Pastoro, teatras gali išugdyti baletu trupės galimybėmis gebantį pasi-naudoti choreografą (choreografiu), kurio kūryba būtų ir šiuolaikiška, ir kartu nacionalinė. Varšuvoje, kur K. Pastoras vadovauja nuo 2009 m., tokia praktika pasiteisino. Belieka laukti rezultatų ir Lietuvoje. Beje, choreografas užsiminė apie ketini-mus statyti lietuvių autorius baletą, kuris galėtų būti rodomas Vilniuje ir Varšuvoje.

Iš karto po šio pasiskakymo mu-zikologė, baletu kritikė Audronė Žiū-raitytė pakomentavo choreografo mintis bei išsakė savo pačios pasta-bas ir lūkesčius nacionalinio baletu atžvilgiu, retriškai klausdama, kiek tokis „internacionalus“ savo prigim-timi žanras kaip baletas gali būti tau-tinis. Ir kada baletas jau yra tautinis? Ar kai skamba lietuvių autorius mu-zika (A. Šenderovo „Dezdemona“, choreografas K. Simonovas; M. Ur-baičio „Acid City“, chor. K. Pasto-ras), ar kai scenoje – lietuviška cho-

reografija (A. Cholinos „Barbora Radvilaite“ pagal įvairių autorų mu-ziką) ir pan.² Gana kritikiški A. Žiū-raitytės komentarai apie dabar LNOBT rodomą Anželikos Cholino „Barborą Radvilaite“ paskati-no seminaro klausytojus diskutuo- su pranešėja.

Reikėtų pridurti, kad buvo iška-bintas ir stendinis lenkų muzikolo-gės ir sociologės Magdalenos Dzia-dek pranešimas „Apie Poznanės operos teatro istoriją“, įdomus tuo, jog teatro raidos etapus tyrinėtoja skirsto pagal jo vadovų kadencijas

rio tikisi menininkai. Vis dėlto – kas yra kritikos adresatas: menininkai ar skaitytojai (publika)? Juk vienas iš kritikos tikslų – plėsti auditoriją, supažindinant su meno įvykiu plati-nes žmonių ratą. Kritika yra ir sa-votikas meninio gyvenimo metraštis ateicių, ilginiu recenzijos tampa šaltiniu, kuriuo remiamasi rekonstruo-jant praeities įvykius. Problema – kritiko šališkumas.

Rūtos Gaidamavičiūtės naciona-linio repertuaro tema susijusi su Ināros Jakubones vestos diskusijos „Ko tikimės iš savo teatro?“ išva-domis. Abi grupės tikisi daugiau šiuolaikinių nacionalinių kūrinių (t.y. – operų, baletų) ir vietinių me-nininkų pavardžių savo teatru re-per-tuaruose. Pasiūlymų, kaip tą ga-liima įgyvendinti, būta įvairių. Pavyzdžiu, žvalgtyis po festivaliuose vykstančius jaunimo kamerinių operų ar šokio pastatymus, tikintis kai kuriuos papildžius, išplėtojus perkelti į „didžiąja“ teatro sceną. Kaip pritraukti publiką į eksperi-mentinius pastatymus? Truputį fan-tasmagoriškas, bet išties originalus siūlymas: žmonės mėgsta TV seria-lus, tad naujas operas galima būtų rodyti (ir kurti?) muilo operu prin-ciپu, kaip serialą. Retorinis klausimas: jei kuri nors iš šiuolaikiškes-nių operų būtų rodoma tiek pat dešimtmečių kaip ir Vytauto Klo-vos „Pilėnai“, ar nebūtų ji tokia pat populiari? Kaip atsakas nuskambėjo kitas retorinis klausimas: ar „Pi-lėnai“ mėgstami publikos, nes taip ilgai rodomi, ar taip ilgai rodomi, nes yra mėgstami publikos? Tuomet nuskambėjo ir trečias retorinis tei-ginys: ar ši opera būtų taip ilgai ro-doma, jei ne istorinė Trakų pilies aplinka?..

Vitalijos Miežutavičiūtės tema „apie psychologinį klimatą kūrybi-neje trupeje“ susijusi su spalį Var-šuvos, konferencijoje „Opera Euro-ropa“, vykusios tokio pat tipo diskusijos (iš ten ir atsiwežtas nau-jasis „formatas“) tema apie konfliktų sprendimą kūrybinio darbo aplinke. Temos autorė išvadu-pristatymą patikėjo LMTA pirmaku-sei Skaitei Gorobecaitė, sklan-džiai išdėsčiusiai argumentus apie tai, kaip svarbu (vadovams) domėtis net ir asmeniniu menininku gy-venimu, skatinti tarpusavio pagar-bos atmosferą ir pan.

Jūratės Sodytės inicijuotos diskusijos „Otelas“ – unikalus, pralen-kiantis laiką, o gal ir provokuojan-tis? išvados, kurias trumpai drūtai galima apibendrinti posakiu „kiek žmonių, tiek nuomoniu“, spektaklio nemaciausius seminaro dalyvius nuteikė išvysti scenoje neįtikėtinas kontroversijas. Tačiau šie lūkesčiai nepasivirtino... Tad ką jie išvydo lapkričio 12 d. žiūrėdami Giusep-pe's Verdi operą „Otelas“? Jūsų dė-mesiui – dvi „blic“ recenzijos.

Kerri Kotta (Estija). „Otelas ir Dezdemona virtualioje tikrovėje“ I. Spektaklyje ypač svarbus vaid-

muo tenka choreografijai. Ją galime vertinti kaip centrinių ir nepri-klausomų sceninės raiškos klo-dą, instrumentą, naudojamą „sustabdyti“ laiką. Tam tikri choreografijos elementai – judesiai ir fiksujos pozos – gali būti suvokiami kaip „gy-vuvių paveikslų“, koncentruotai iš-reiškiančių situacijos dinamizmą, seka. Todėl jie yra labai simboliski. Jau operos pradžioje pasitelkus choreografiją parodoma, kad pa-grindiniai veikėjai gyvena tik jų pa-čių – iliuzijų – pasaulyje. Mat nesa-ma beveik jokio fizinio kontakto tarp Otelos ir Dezedemonos, net ir operos pradžioje, kol jų santykiai dar nėra sudėtingi. Fizinį saltytį pa-keičia judesiai, padedantys išlaikyti atstumą tarp abiejų veikėjų. Antai meilės scenoje, užuot stovėje vienais priešais kitą, beveik užsimi-še Otelas ir Dezedemoną žvelgia į sa-vio rankas – tarsi į kompiuterio ek-raną, per kurį vyksta bendravimas. Faktiškai veikėjai gyvena virtualioje tikrovėje.

II. Verta pabrėžti aukštą dainininkų lygi, puikų solistų ansamblį scenoje. Otelos (Vaidas Vyšniauskas) ir Jago (Dainius Stumbras) tvirtumas – gerai dozuotas: neįžvel-giau jokio sceninių priemonių perdė-jimo, dėl kurio nesenai buvo kritikuojamas pastatymas. Dezedemonos atlakėja (Sandra Janušaitė) pademonstravo plačią dinaminę balso skalę, ypač paskutiniame operos veiksmje.

III. Nepaprastai vykė sumany-mas nupiešti Dezedemoną lyg Afroditę. Sparnus primenantys scenografių objektais lygiai taip pat gali būti interpretuojami ir kaip kriauklės geldeles. Dezedemonos pirmaja-me operos veiksmė pasirodo scenoje tarsi išeinanti iš kriauklės lyg Afroditė ar Venera (prisiminkime Botticelli „Veneros gimimą“). Sim-boliška, kad kriauklės geldeles (arba sudužę sparnai) naudojamos ir sceniskai artikuliuojant Dezedemo-nos bei Otelos mirštį operos finale.

Inara Jakubone (Latvija). „Erdvė muzikai skleisti“

Kaip mat įtraukė žaidimo taisyk-lės, kurias G. Verdi „Otele“ nusta-tė režisierius Eimuntas Nekrošius ir scenografas Marius Nekrošius. Paveikliausia pasirodė minimalistinė ir drauge simbolinė scenografi jos bei režisūros kalba. Ir milžiniš-ka reikšmių erdvė, atsiverianti tarp detalų ir bendro plano, tarp mažiau-sių judesių, veikėjų kūno kalbos ir grupinio judėjimo. Kerinčiai subtilūs rankų, delnų ir pirštų judesiai atskleidžia emocinį Otelos ir Dezedemonos artumą. Ir stulbinamai nuožmus ties-mukišumas sklinda iš plačių Jago ir Otelos – operoje atstovaujančių blo-gių – gestų. Mano galva, aiški režisūros ir scenografijos pateikiama žinia padeda skleistis kompozitoriaus muzikai, išryškina jos plėtotę.

Seminara iš dalies parėmė Kul-tūros rėmimo fondas.

Baletas ar parodija?

„Žydrasis Dunojus“ Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre

Helmutas Šabasevičius

2012 m. išvakarėse parodytą Lietuvos nacionalinio operos ir baletu teatro premjerą – baletą „Žydrasis Dunojus“ pagal Johanno Strausso muziką – galime vertinti XX a. antrosios pusės choreografijos istorijos kontekste. Pirmą kartą pastatytas Mažajame operos ir baletu teatre, tuometiniame Leningrade, 1956 m. pabaigoje, spektaklis netrukus išpopuliarėjo tuometinėje SSRS. Pagal Nikolajaus Volkovo libretą sukurtais baletas pasakojo apie jauną kompozitoriją Francą, apakintą Vienos baletu žvaigždės Franciskos spindesio, užgožusio jį įsimylėjusios provincialės paveikslą. Tačiau susidurės su „tuščiagarbiu aristokratiišku pasauliu“ jis suvokė, kad tikrūs vertybės glūdi kūryboje ir sugrižo pas ištikimai jo laukusią Aną.

Lietuvoje pastatyti „Žydrajį Dunojų“ iki XX a. pabaigos užtekdavo ir vietinių pajęgų. Ši baletą du kartus (1958 ir 1988 m.) statė Vytautas Grivickas, 1976 m. – Elegijus Bukaitis, Klaipėdos muzikiniame teatre 1998 m. jį pastatė Jurijus Smoriginas.

Tai, kad paskutiniams „Dunojui“ statyti teko kvieсти baletmeisterių iš užsienio, akivaizdžiai liudija mūsų choreografinės kultūros degradaciją, kuri stebėjome pastaruosius keilioką metų. Ilgametė Lietuvos baletu trupės meno vadovė Tatjana Sedunova „Žydrąjam Dunojui“ pasirinko menininkų iš Rusijos duetą – choreografią Andrejų Melanjiną ir dailininką Viačeslavą Okunevą. Abu – gerai žinomi Lietuvoje, Melanjinės – iš Piotro Čaikovskio „Spragtuko“ ir „Venecijos karnavalo“, Okunevas – iš baletų „Raudonoji Žizel“, „Rusiškasis Hamletas“, „Gulbių čeras“, „Miegančioji gražuolė“, „Bajaderė“, operos „Don Žuanas“.

Per daugiau nei pusimtį metų teatro kultūra neatpažįstamai pasikeitė, o „Žydrojo Dunojaus“ istoriją šiandien galima rasti tik vienadieniu meilės romanų puslapiuose, miilo operomis pramintuose TV serialuose arba Baškirijos operos ir baletu teatre, kur šis baletas rodomas nuo 2003-ųjų.

Atvirai pramoginis, komercinis spektaklis nacionalinio baletu repertuare nestebintų, jei būtų pastatytas atsižvelgiant į šiam žanrui pagaudautinus meniškumo bei skonio kriterijus. Kita vertus, trys premjeriniai spektakliai, parodysti perpildytose žiūrovų salėse tirštai nustotais pakraščiai, bet kokią kritinę spektaklio refleksiją daro beprasmišką – blizgantį šurmuly, lydimas tonizujančios Johanno Strausso muzikos, nuryjamas, suvirškinamas ir iš organizmo pašalinamas be jokių rimtesnių pasekių.

Paklusdami paprasciausiam senių veikalų „modernizacijos“ receptui, šiu dienų akimis žiūrint ba-

nalų siužetą ir mažai kam įdomią XIX a. antros pusės aplinką statytojai perkėlė pusimtį metų vėliau – į XIX–XX a. sandūrą, intriguojančią belle époque, kurios ryškiausiai akcentai – fotografija, kinematografas, automobilis – pabrėžtinai eksplloatuojami pasakojant „naujajį“ siužetą. I spektaklio epochą žiūrovai pakvie-

dijos, kai buvo ypač populiarūs įvairiausi šokiai su skraiščiems, pintinėmis, kardais, paukščiais ir pan. Su prantama, kad Melanjino „Žydrojo Dunojaus“ daiktų arsenolas gerokai modernesnis – tai ir lauko teniso racketės, ir Baltas skėtis, tampantis ne tik Anos įvaizdžio dalimi (juo visai patogu bakstelti Francą, kai sis

goje visos trys šios choreografinės keistenybės dalyvės paeiliui tris kartus suloja. Gal ir galima prisgalvoti, kad choreografas ironizuoją senųjų baletų temomis (Franco ir Franciskos scenos miške lyg ir primena „Silfidės“ epizodus), tačiau ši nuostata nėra nuosekliai, o bendro stilistinio ir estetinio spektaklio margumyno nepateisina – nors pats choreografas prieš premjerą surengtoje spaudos konferencijoje tikino statas „romantinę parodiją“.

Tačiau parodija spektaklyje rizikuoja virsti pats šokio menas. Antras paveikslas miške akį rėžia ne-skoningais šokiais, tarp kurių – Girininko, medkirčių, į sceną ižygiuojančių lyg kokie iš Alpių nusileidę pasakų nykštakai, ir Anos scena, o labiausiai – medkirčių tryptinis, kuriame soluoja travesti pora: Girininko žmona (moteriškais drabužiais vilkintis šokėjas) ir berniukas medkirtys (vyriškais drabužiais vilkinti šokėja). Vulgarus komikavimas, vartymasis per galvą, užuot pralinksminęs, verčia pasijusti nejaukiai ir tik užjausti šokėjus, turinčius igyvendinti keistas choreografo fantazijas.

Antrojo veiksmo pirmasis paveikslas vyksta baletu studijoje. Čia pasirodo ir paskutinysis spektaklio herojus – Grafas, Franciskos gerbėjas, kurio, kaip galima suprasti, romantiskus jausmus šokėjai sužadina kaip tik į studiją pakviesto Franco muzikavimas fortepijonu. Šis meilės trikampis – II veiksmo dramaturgijos dominantė, kurią emociškai įaudrinti mégina Grafo ir Franciskos šokis à la Hongroise, veržlus Franciskos solo su raudona skarele, o Grafo teatro paveikslė – efektinės keturių šokėjų atliekamas persų šokis bei pusnuogijus Grafo ir Franciskos meilės scena.

Vis dėlto choreografiniams ir pantomiminiams šių epizodų sprendimams nepakanka nei meninės, nei dramaturginės argumentacijos, todėl šio veiksmo kulminacijoje, scenoje Franciskos buduare, herojams tenka egzaltuotai mostaguo rankomis, o Grafo ir Franco grumytės baigiasi fiziniu kompozitoriaus pralaimėjimu. Tarp plazdančių uždangų besibaškantis herojus išmėto savo kūrinio, skirto Franciskui, natas – antrame plane šokėjai Grafas ir Franciska lyg košmaras persekoja suknibusi Francą, kol galiausiai viskai į reikiamas vėžes sustato netikėtai pasirodžiusi Ana, apskabinusi smuiką – kantriai jo laukusi ir, žinoma, atleidusi. Surinktas natas išdaliję orkestrantams, vienas kitą vėl atradę įsimylėjelai staiga atsiduria ant Žydrojo Dunojaus kranto tarp žydrais drabužiais pasipuošusį savo bičiulį, primeinančiu sinchroninio plaukiojimo komandą. Čia pasirodo ir Grafas su Franciska, netrukus jau mojantys nuo scenos gilumoje praplaukiančios jachtos denio. Visuotinį susitaikymą ir džiaugsmą vainikuoj

Francas, Ana ir baltasis skėtis, sukomponuoti į triumfo apoteozės pyramidę. Finalinę spektaklio pateitiką dar labiau paryškina žvalaus maršo lydini reveransai.

Nepakankamai aiškios choreografo užduotys artistams jų vaidmenis pavertė keistais kentaurais: pusiau žmonėmis – pusiau baletinių istorijų štampais, pusiau aktoriais – pusiau šokėjais. Melanjinės, remdamasis klasikinio šokio leksika, pastatė nemažai sudėtingų duetų, kurie plastiniu požiūriu gana išradini, techniškai sudėtingi, sukomponuoti iš įvairių paklėlimų ir akrobatinių triukų, bet ne visiems jiems pakanka patrauklios meninės įtaigos, judesių kantileną kartais šurkštakai nutraukia dirbtini sprendimai, stvarstymai už kojų, prasmės stokojančios judesių kombinacijos. Choreografiniai pagrindinių personažų piešiniai pateikiami gana nuosekliai, tačiau artistinius jų turinys vienaplaniški ir lėkštasis. Francas (Aurimas Paulauskas) atrodo sentimentalus ir silpnavales, pasiklydės savo jausmuose; Ana (Miki Hamanaka) – jautri ir geraširdė, tačiau baletmeisteris nesuteikia jai progų pakovoti už savo meile; Franciska (Olga Konošenko) – įnorinė ir kaprizinga primadona, sužavinti Francą vien išoriniu blizgesiu. Grafas (Martynas Rimcikis) kuria santūrų aristokrato paveikslą, išvengdamas ankstesniuose pastatymuose šiam personažui tek davusiu negatyvių socialinių atspalvių. Bet šių herojų sceninės biografijos nei sujaudina, nei sužavai.

Atrodo, kad vienintelis gyvas personažas šioje kompanijoje – Šokių mokytojas ir Kino režisierius mégėjas. Nors ir jo veiksmai logiškumu nepasižymi, tiek Andrius Žužalkinas, tiek Igorius Zaripovas kuriamas personažas tampa tikru šios baletu melodramos režisieriumi – jis stato nebylų filmą, globoja Franciską, iki žemės graibymo nusilesa Grafo poklyje, Grafui pavedus mégina sumokėti Francui, o galiausiai su gelbėjimo ratu, ant kurio užrašyta „Žydrasis Dunojus“, lieka šiapus uždangos kartu su žiūrovais.

Iš mažesnių vaidmenų atlikėjų išsiminė Girininko dukros – Kristina Gudžiūnaitė ir Vaida Šniurevičiutė bei joms asistav karininkai – Ignas Armalis ir Genadijus Žukovskis, taip pat temperamentingi Persų maršo atlikėjai – Greta Gylytė, Antanina Maksimovič, Kipras Chlebinskas ir Stanislavas Semianiura.

„Žydrąjam Dunojui“ dirigavo Martynas Staškus, suteikdamas žiūrovams galimybę pajusti plastišką valsų, temperamentingą polkę ir žvalų maršų tempą. Atrodo, kad trijose „romantinės parodijos“ premjerose artistinių išteklių buvo maksimialiai išnaudoti – kiti solistai, svarbiausiuju vaidmenų atlikėjai, dar laukia eilės pasinerti į „Žydrąjam Dunojus“ bangas.

M. ALEKSO NUOTR.

čiamis dar spektakliui neprasidejus – stilinga, informatyvi programa išleista kaip amžių sandūros laikraštis su atitinkamu šriftu, vinjetėmis ir reklamomis.

Scenografas veiksmą įkurdino taip uždangu fone – tai ir Dunojaus pakrantė, ir miško tankmė, ir Vienos panorama, taip pat pokylį salė ir Grafo teatro scena. Tačiau tai nėra klasikinis scenovaizdis – natūralistiniai vaizdai derinami su stilizuotais, stambiai klostytais uždangais primenančiais kulisais, kurie prireikus virsta ir teatro uždango, ir medžių kamienais.

Reikšmingas spektaklio vaizdinės kūriantis komponentas – dvi lengvai slankiojančios peršviečiamos uždangos, atskiriančios vieną paveikslą nuo kito, tampančios aiškiai vilnijančio Dunojaus metaforą, o kartais spektaklio veiksmą tarytum nukeliančios į Dunojaus dugną. Spektaklis taip ir prasideda – už balzgano uždangos Francas imituja griežiantis smuku jausmingą serenadą, o Ana atsūliuoja su dideliu balto skėčiu.

Kaip iprasta Melanjino spektakliuose, daiktas tampa svarbiu, bet ne visada reikalingu personažo ir choreografijos atributu – tai, matyt, ateina iš senosios choreografinės tra-

grakščiai pritūpęs ant suoliuko rado savo jausmingą muziką, ir automobilio vairuotojos akių, kuriuos viesojo senųjų pastatymų vėduoklės Franciska dovanotojai Ana (pirmo būtinumo aksesuaras nuobodžiamė jos gyvenime), ir radijo bangomis valdomas baltas gauruotas šuo – Girininko žmonos atributas.

Pantomima ir gestikuliacija – dar vienas Melanjino choreografijos bruožas. Jo personažai dažnai mosuoja rankomis, iliustruodami veiksmus, kurių netrukus imsis (eis į mišką pasivaikščioti ir kt.) ar kuriuos ragina atlikti kitus personažus (fotografuoti, groti ir kt.). Tokios keistos raškos prisodinta ir „Pizzicato polka“, kurią ankstesnėse baletu versijose beviltiškai mégindama atkreipti Franco dėmesį šokdavo po kauke pasislėpusi Ana. Šis Melanjino sumanytas choreografinės epizodas – tikras nesusipratimasis. Jų atlieka ant suoliuko ką tik demonstratyviai kükčiojusi Ana su šuniuku, primenančiu kažkokį balą gniutulą, ir méginančios ją paguosti Girininko dukterys. Ši burleska – lyg „Bajaderės“ Manu šokio su ašočiu parafrazė, bet sveiku protu nesuvokiama, kodėl gavusi pasidžiaugti mažu šuniukui Ana jų užsideda ant galvos, o epizodo paba-

Spektaklis, žymintis modernios Lietuvos tapsmą

Daivos Čepauskaitės „Diena ir naktis“ Kauno kameriniame teatre

Birutė Ušinskaitė

Vieną lietingą gruodžio vakarą turėjau galimybę pamatyti Kauno kamerinio teatro spektaklį „Diena ir naktis“. Ir nors nepaprastai myliu Vilnių, pasitvirtino, kad ne viskas, kas puiku, būtinai sukuriama sostinėje.

Pirmą kartą šiuolaikinės Lietuvos istorijoje, bent jau kiek prisimenu, turime literatūros (ir teatro) kūrinių, kuriamė atvirai kalbama apie skaudžiausius mūsų šaliai dalykus – daugelio tautiečių dalyvavimą masinėse žydų žudynėse netgi prieš pasirodant naciams. Čia nemiegina, kaip dažnai pasitaiko diskurse Holokausto tema, atitraukti dėmesio nuo esminių dalykų, suversti kaltės vokiečiams, teisinti kokiomis nors kitomis pseudoobjektyviomis priežastimis ar gvildenti vien tik „košerines“ (leistinas) temas apie Jakobą Gensą ir Vilniaus geto Judenratą. Pirmą kartą mačiau spektaklį, kuriamė drąsiai pavaizduotas kai kurių Lietuvos aktyvistų fronto (LAF) narų barbarišumas, taip pat patologinės rasizmo ir fašizmo apraiškos. Lietuvos aktoriai vaidina lietuvių kalba lietuviškai auditorijai. Galime tuo didžiuotis.

Mažojo teatro salėje sutilpo gal tik koks šimtas žiūrovų, tačiau mes patyrėme kažką panašaus į visuotinį katarsį. Kaip Lietuvos pilietė išgyvenau patriotiškus jausmus tikrai europietiška šio žodžio prasme, nes patriotizmas šiuo atveju – tai ištikimybė tiesai, jos ieškojimas, o ne nacionalistiniai pasiteisimai ar prieškiškas išankstinis nusiteikimas tautinių mažumų atžvilgiu. Spektaklis „Diena ir naktis“ yra įrodymas, kad galų gale mes tampame brandžiai visuomene, o teatras gali atskleisti nepridengtą tiesą apie tai, kad Lietuvos aktyvistų fronto nariai žudė civilius ir kurstė neapykantą, nukreiptą priež žydus. Nepamiršiu stiprios meniškos scenos, kurioje du lafininkai „pakrikštija“ naują narį apvyniodami aplink ranką baltą raištį. Be jokių deklaratyvių, teisuoškų frazių.

Spektaklį režisavo Kauno kamerinio teatro meno vadovas Stanislovas Rubinovas. Spektaklį rėmė Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondas, Lietuvos žydų bendruomenė ir Kauno žydų bendruomenė. Dviejų dalių drama trunka dvi su puse valandos (aš manau, kad spektaklis kiek per ilgas, jį būtų galima ir naudinga šiek tiek sutrumpinti). Sukėlė abejonių kompozitorius Fausto Latėno parinkta muzika – populiaros dainos jidiš kalba, – manau, kad tai ne pats kūrybiškiausias sprendimas. Visa kita atrodė nepriekaištinga – nuo subtilaus teatinio grimo, kostiumų iki apsvieti-

mo efektu. Scenų pradžioje užtemdoma šviesa vykusiai perteklia pamažu plintantį siaubą.

Nors personažai nėra autentiški, pjesės siužetas pagrįstas Holokausto istoriniai faktai, archyviniais dokumentais ir liudininkų prisiminimais. Aktoriai įterpia to laikotarpio dokumentus, pavyzdžiu, perskaitomas vienas antisemitinis laikraščio straipsnis, dialoguose gausu citatų. Žinoma, kai kurie žūrovai gali nesuprasti, kodėl ši drama tokia svarbi ir kodėl Lietuvoje šiandien reikia kalbėti apie Holokaustą, tad jiems turėtu natūraliai iškilti klausimas, kodėl tokia pjesė apskritai buvo parašyta.

Dramos autorė Daiva Čepauskaitė paaikiškina: „Norėjosim rimtos ir principinės temos. Tokią man pasiūlė Kauno kamerinis teatras – Holokausto Lietuvoje tema. Priėmiau tai kaip iššūkį – ir dramaturginį, ir žmogišką. Profesine prasme tai buvo tikrai nelengva užduotis – surasti tinkamą kalbą, formą, kaip visa tai papasakoti. O kaip žmogui ši tema man suteikė galimybę suformuluoti sau kai kuriuos principus ir pozūrių. Todėl į klausimą, kodėl parašiau šią pjesę, galiu atsakyti ir taip: todėl, kad esu lietuvių, todėl, kad tai mūsų visų istorija, ir todėl, kad man ne tas pats, kas vyko, vyksa ir vyks Lietuvoje. Todėl, kad skaudžiai.“

Tai tragiskos meilės istorija. Paugliai lietuvis Andrius ir žydaitė Milda – jų vaidmenis kuria jauni talentingi aktoriai Vytautas Gasiliūnas ir Simona Bladženauskaitė – susigalvoja keistą žaidimą. Jie žaidžia Holokaustą, tiksliau, Mildos močiutės Goldos, kuri dabar jau sena ir silpno proto, meilės istorija. Ji iš tiesų buvo netekusi proto, kai prieš pat Antrojo pasaulinio karo pabaigą buvo netycia nušautas jos meilužis Kostas. Jai tada sukako devyniolika. Atrodo, kad Andrius ir Milda negali gyventi savo gyvenimo; juos apsėda praeities šméklos. Kartais Andrius priešinasi Mildos troškimui gyventi praeitim, tuomet ji pradeda garsiai skaičiuoti, o jis nusileidžia.

Atrodo, labai daug žmonių Lietuvoje taip pat neranda ramybės, jie klaidžioja senojo geto gatvėmis Vilniuje, Kaune ar Šiauliuse užvaldyti praeities dibuko (žydų tautosakoje – ramybės nerandanti dvasia). Siekiant užgydyti senas žaizdas ir neleisti Holokausto siaubui pasikartoti, svarbu papasakoti jaunajai kartai apie tai, ką padarėme savo kaimynams. Todėl svarbu kalbėti apie Holokausto Lietuvoje priežastis, taip pat ir apie antisemitizmo apraiškas šiandien.

Autorė paaikiškina: „Rašydama šią pjesę, skaičiau kai kuriuos archyvų

dokumentus, ir kartą akys užkliuovo už vieno teismo protokolo. Kaltinamas, paklaustas, kodėl šaudė žydus, atsakė: „Todėl, kad aš lietuvis...“ Galvojau, kiek daug gali tilpti šitame žodyje. Juk tie, kurie gelbėjo žydus, taip pat buvo lietuvių. Toje pačioje savoje gali slėpti ir nuo-

sirdžiausia kova už tautos laisvę, ir mano, kad Dievas jį baudžia, nes nedavė sūnaus. Jis turi dvi neištakėjusias seseris ir tris netekėjusias dukteris, dar blogiau, viena iš dukterų yra pernelyg protinga, todėl jis niekaip negali jaustis laimingas.

Tada prasideda karas ir viskas pasekia. Raudonoji armija pasitraukia iš Kauno ir tuoju pat praside-

gyventi į getą Vilijampolėje (žydiškai – Slabodkė). Po penketo savaičių masinės kapavietės VII forte jau kelia problemų vietiniams gyventojams, jie skundžiasi sklidančiu blogu kvapu. Manoma, kad Nemuno ir Neries vanduo užterštas lavonu nuodais, todėl antroje liepos pusėje maudynės upėse uždraustos.

Kostas su rasinę neapykantą ir antisemitizmą kurstančiais draugais išsilaicijasi Lietuvos aktyvistų fronto (LAF) gretas. Jis tampa žydraudžiu, bet išgelbėja Goldą. Goldos téva iš namų išsiveda jaunuolai su baltais raščiais ant rankovių. Niekas jo daugiau nebeišvysta gyvo. Golda slepiasi slėptuvėje – duobėje, iškastoje po Kosto namo grindimis. Dienomis Kostas su draugais žudo žmones, nes jie privalo likviduoti vienus komunistus ir žydus. Naktimis jis myliši su Golda.

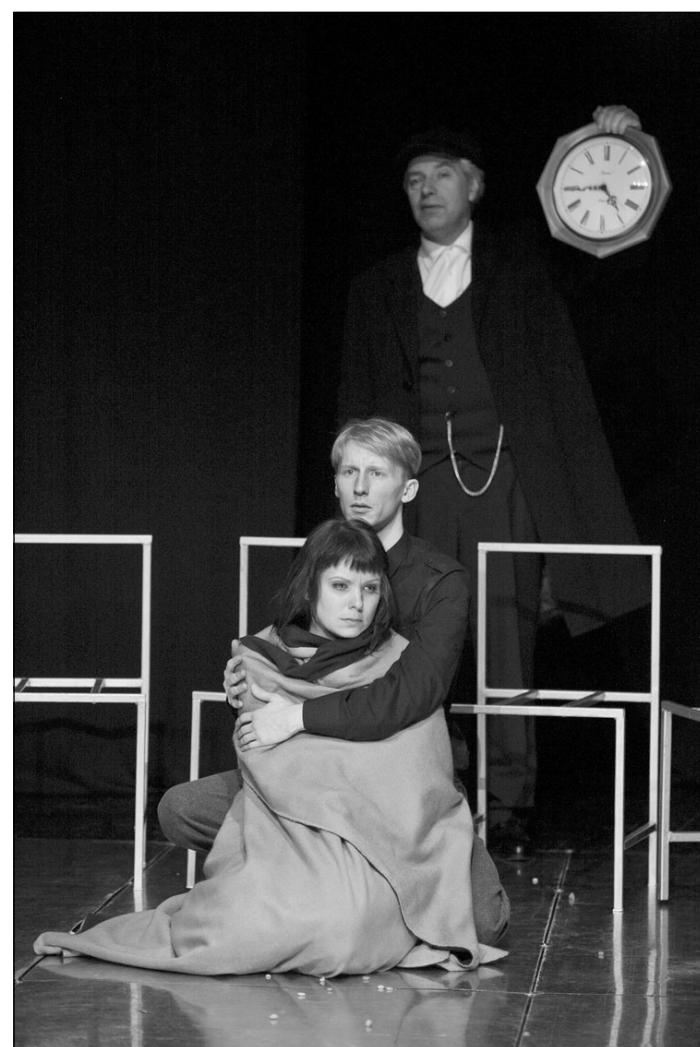
Kartą Goldą paklausia, ar jis nūžudė daug kaimynų, ir Kostas atsako: „Visus nūžudžiau. Tam, kad niekas mūsų meilei netrukdytu.“ Golda mėgina nusižudyti, bet paaikiškėja, kad ji laukiasi. Vieną naktį po gimdymo jai leidžiama trumpam išėiti pasivaikščioti po sodą. Golda pažvelgia į žvaigždėtą dangų ir sununka: „O, Dieve, juk dangus pilnas žydų! Visi jie ten!“

Kiekviena tauta išgyvena ir geresnių, ir blosesnių laikų, kaip dieną keičiasi naktis, tačiau, atrodo, Holokaustas yra pats tamsiausias Lietuvos istorijos puslapis. Net ir šiandien dar sunku ir skausminga apie tai kalbėti. Šiuo klausimu vykstančios diskusijos visada būna pernelingų subjektyvios ir emocingos. Todėl labai sunku megzti tiesų ir atvirą dialogą.

Džiugina, kad spektaklio kūrėjams pavyko sąžiningai išgvildinti Holokausto Lietuvoje temą. Jie nebandė išspręsti jokių istorinių dilemu, jų vienintelis tikslas – atvirai ir be užuolankų papasakoti apie tai, kas iš tikrujų vyko ir kodėl ši tragedija tapo įmanoma. Ir tai labai svarbu, nes suteikia vilties, kad mūsų vienuomenė pradeda suvokti savo atsakomybę už tai, kas vyko šioje žemėje, kad ir kaip sunku tai kartais būtu.

Šiandienos scenos spektaklyje yra ne vien metafora apie mirusiuju sielų išikūnijimą mumyse. Jos nedviprasmiskai perspektyva mus apie galimą antisemitizmo ir nacionalistinio ekstremizmo plitimą čia ir darbar.

Ši stipri pjesė turėtų būti išversta į anglų ir kitas kalbas, o spektaklis parodytas užsienyje. Lietuva turi kuo didžiuotis.

Simona Bladženauskaitė ir Vytautas Gasiliūnas spektaklyje „Diena ir naktis“

G. Česonio nuotr.

praprastas žmogišumas, ir žemiausiai instinktai. Aš taip pat esu lietuvių, todėl ir parašiau šią pjesę, [...] todėl, kad gyvybė ir mirtis neturi tauybės, o nežmonišumas – visų mūsų bendras priešas.“

Pjesėje susipina dvi istorijos ir du laiko kladai, šiandieno ir praeitis, o jų susirkirtimo taškai atskleidžia pačias svarbiausias tiesas ir kartu paliečia skaudžiausias žaizdas, kuriuos niekada taip ir neužgijo. Ir žaizdos, ir skausmas yra tikri – Kostas nusidegina ranką, kad galėtu pasimatyti su žydaitė Golda, kurią aistiringai myli. Jis ateina penktadienio vakare ir Golda turi pažeisti šabato įstatymus, nes šabo dieną žydams draudžiama dirbtai bet kokį darbą. Goldos tévas, vaistininkas Berelis Taicas išaiškina Kostui, kai reiškia būti žydų – žydai yra labai trumpas laikas tarp ilgų nelaimės ir kančios periodų, kurie kaitalojasi kaip diena ir naktis. Berelis Taicas

da žydų žudynės. Birželio 25 d. į Kauną ižengia vokiečių saugumo policijos prienaiškinis būrys (*Voraus-kommando*). 1941 m. birželio 27 d. „Lietukio“ garaže įvyksta liūdnai pagarsėjusios žydų žudynės. Siautėja Klimaičio gauja, kai kurie žydai sudeginami gyvi. Beveik visus į VII fortą suvarytus žydus sušaudo lietuvių aktyvistai. Kai kurie iš jų šiandien pagarbiai vadinami kovojo prieš Sovietų okupaciją.

Atrodo, tarytum žemė degtų po kojomis. Baimės kvapą galima užuoti ore, kai kurie žydai bando pabėgti arba ieško, kur pasislėpti. O Lietuvos laikinoji vyriausybė viešai nepasisako prieš besižiūričias žydynes. Nuo 1941 m. liepos 12 d. žydai privalo nešioti 8–10 cm skersmens geltoną žvaigždę ant krūtinės ir nugaros. Uždrausta išeiti iš namų po 8 val. vakaro. Kitu dekreitu žydams įsakoma palikti savo namus ir iki rugpjūčio 15 d. persikelti

Tylus garsas ir rėkiantys vaizdai

Paroda „Remix“ LDS galerijoje „Arka“

Kristina Jonušaitė

Pasak „Remix“ organizatoriu, ši paroda pristato vizualiosios ir muzikinės kūrybos jungtis ir kvestionuoja patį *remikso* reiškinį šiuolaičių meninėje kultūroje. Tačiau kur kas labiau „užkabino“ ne pati parodos tema, o jos pristatymoose išsakyta mintis, esą muzika papildyta dailė galėtapti patrauklesnė ju dančių vaizdų kultūros išlepiantam žiūrovui. Kas be ko, į parodą toks žiūrovas greičiausiai išvis neis. Arba jei ir ateity, nesimisius spėlioti jo reakcijos ir simpatijų, nes tiesiog nežinau ir nesuprantu jo mąstymo... Tačiau kaipgi visa tai atrodo tiems, kurie vizualaus ir garsinio prado jungtyse ieškos ne vien patrauklumo, tradicijos aktualizavimo, bet ir meninės kokybės, lygiavertės, idomios vaizdo ir garso partnerystės?

Pripažinkime – „Arka“ šiandien yra gana nepatraukli parodinė erdvė. Priežasčių rastume ne vieną: parodą kokybę, fiziškai ir moraliskai „nusidėvėjusios“ patalpos. Linas Liandzbergis, šios parodos kuratorius, kaip tik iš yra vienas iš nedaugelių entuziastų, dar gebančių įpūsti „Arkai“ gyvybęs. Vykusi buvo pernai čia surengta paroda, skirta peizažo problemoms. O šiek tiek jaučiasi, kad ižengus į galeriją užgruis garsų ir vaizdų lavina, kūriniai ne vien statiskai stovės, kybos ar gulės, bet mirgės, šauks, rėks, staugs ir privers užmiršti tą specifinį „Arkos“ salių „aromatą“. Bet beveik visi jie tyli, t.y. garsas dažniausiai tūno ausinėse, ne kviesdamas sustoti, bet gal dar labiau komplikuodamas tradicinio kūrinio „perskaitomumą“.

Tiesa, žiūrovus galerijoje dar pasintinka ir kalėdinės dekoracijos – prie įėjimo ir salėje išsiraizgusios dirbtinės eglių šakelės, papuoštos blyžgančiais žaisliukais. Taigi sunku teleportuotis iš fizinių „Arkos“ ribų.

Jau pirmojoje, „kairiojoje“ galerijos salėje išeksponeuoti kūriniai man pasirodė visai neracionalūtys jokių muzikinių komentaru – tai Kęstučio Vasiliūno grafika, kurioje

daugiausia matome kryžių nešančio Kristaus klasės po šiuolaikinio didmiesčio džiungles, ir Juliaus Piłsleko erdviniai „3D“ vaizdai. Jau anksčiau L. Liandzbergio kuruotoje parodoje pasirodė menininkas šiek tiek pasirinko didelį formatą. Švytinčios, trimatės halucinogeniškos figūros išties palieka išpūdį. Bet, o siaube, – visai neįsiđemėjau, koks muzikinis fonas antrino joms... Gal tiesiog grojo muzika? Gal kokie nors garsai sklidė prisiartinus prie kūrinių? Tarp kitko, konceptualiu požiūriu į vaizdo ir garso jungtį kur kas labiau ištrigo parodos atidaryme demonstruotas garso ir vaizdo projeketas (Džiugas Katinas, Antanas Jasenka, Antanas Kučinskas), kurio ekrano (nežinau, ar tai buvo numatyta iš anksto) tapo Justino Vaitiekūno tapyba. Fluorescuojančių spalvų figūros, šokčiojančios ant salės lubų ir sienų, per tapytojo drobę it lava slenkantios tamsios, lipnios masės, agresyvi elektroninė muzika susilypė į teatrališką, efektingą ir intelektualų reginį. Supratau, kad buvo galvota ir apie tai, kaip išjudinti tradicinės tapybos statiką. Beje, tapyba, tapusi ekranu, tebuvo demonstruojama tik atidarymo vakarą. Nuo pasirodymu metu trykštančio vandens fontanų vienos darbas nukentėjo, tad menininkas kūrinius tiesiog išsivežė. Dabar jų vetejo kabė kiti paveikslai. Taigi daug žadėjusi tradicinio ir tarpdisciplinio meno jungtis baigėsi rimtu konfliktu ir net skyrybomis... Tačiau bandymą sujungti ar sugretinti kiti parodos kūriniai, regis, atlaikė.

Verta pasižvalgyti ir po juos. Klausimą ir toliau formuluoju taip pat – ne tiek ieškosiu „remiksu“, kiek bandysiu spėti, ar kickvienu konkretiu atveju reikėjo muzikinių „papildinių“ ar interpu. Taip, tokis ejimas prasminges psichodelinėje Andrius Miežio tapyboje. Viena vertus, jo darbai man kaip reikiant priminė lengvą ir nerūpestingą, dekoratyvų Lino Cicėno „stiliuką“. Net pagalvojau, o kodėl čia nera Cicėno? Tačiau už dekoraty-

vių Cicėno vaizdelių dažniausiai plati proto tuštuma. Tyrai, kuriuos atsidūrės imi nuobodžiauti ir žiovauti. O Miežio žaidimai smagūs ir konceptualiai pagrįsti. Menininkas gerai „pataikė“ į parodos temą – kūrinių iš tiesų replikuoją tapybos ikonas (Edvardą Munchą, Odiloną Redoną ir kt.), o jas dar kartą perkuria iš ausinių sklindanti elektroinė muzika (beje, jos autorius – pats menininkas). Tačiau ausinės prie Žydrėjos Janušaitės tapybos darbų ir erdinės Ievos Paltanavičiūtės kompozicijos, kaip supratau, siulančios išklausyti skirtingas, specialiai šiemis darbams pritaikytas muzikines interpretacijas, buvo neitin reikalingos.

Ir taip gana iliustratyvi ekspozicijoje atrodė Virginijaus Viningo tapyba – putlūs, papūstžandžiai, tarsi barokiniai angelikukai, džiazo muzikantai. Griebtis ausinių šiuo atveju nebuvu tikslu. Ekspresija, formatai, skriegiantys, slystantis drobės paviršiumi potėpis, lyg ir atitikmuo „džiazzavimui“, improvizacijai, kalba patys už save. Vizualumo ir aiškumo prasme tikrai vykė šalia Viningo tapybos iškurdintas objektas – Kristinos Jankauskaitės savoriškas šiuolaikinio trubadūro keilionės irenginys, sumontuotas iš elektrinės gitaros ir dviračio. Šiekart jam visai prasmingai antrino ir muzikinis kūrinys – linksmas, ritmiškas bliuzas, lyg replika kultiniams Brême no muzikantams. Videodokumentacijoje užfiksuta Žilvino Kempino ventilatoriuaus piešinius primenanti tapymo „mašina“ (projektas „Metaphone“) bylojo apie ironišką kūrybos proceso mechanizavimą. Tik muzikinius aspektas čia liko kiek neaiškus – nebent čia pat eksponuojamoje „mašinėje“ tapyboje, agregato sukuomuo koncentriškuose apskritimose norėtume ižvelgti vinilinės plokštelės atvaizdą...

Mažojoje galerijos antrojo aukštoto salėje sumontuota Vyginto Orlovo instalacija iš senų televizorių su šnypščiančiais, zirziančiais ekranais privertė nusikelti tiesiai į Ste-

Vytautas Vasiliūnas. „Chuckas Norrisas – Lietuvos prezidentas“. Fragmentas. 2011 m.

veno Spielbergo „Poltergeistą“. Tačiau vienas televizorių, užuot „trans-

liavęs“ erzinantį technologinį triukšmą, rodo mums Justino Marcinkevičiaus eilėraštį. Užsimaukšlinus ausines, paaikiškėjo, kad jose sklindantis balsas savaip skaito, „re-

miškuoja“ poeto eiles. Pagalvojau,

kad prie kūrinio reikėjo aiškiuos nuorodos, jog ausines užsidėt būtina, kad žiūrovas susivoktu, kaip orientuotis šioje apokaliptinėje, tarsi technologijų eros pabaigos scenoje, stebint iš klausantis „vizualizuotą“ eilėraščio, tokio vienišo ir keisto tarp tų pamėklįs televizorių ir jų skleidžiamo triukšmo, atkakliai mėgiančio pasiekti mūsų ausis ir širdis.

Beje, iš ši televizinės poczijos kambarėlį tegalima patekti einant per visai kitokią – rausvą, salotinę, rėkiančią Chucko Norriso ir kitų XX-XXI a. herojų erdvę. Tai jungtinis Vytauto Vasiliūno, Lino Liandzbergio ir kompozitoriaus Mariaus Salyno kūrinys. Visi trys autorai čia išsaugo savo autonomiją – Vasiliūnas ir Liandzbergis rodo tapybą ir eklektišką galinę patalpos sieną su Nepriklausomos prieškario Lietuvos laikų politinės vaizdinė agitacija, Volgos burliokais iš rusų peredvižinkų tapybos ir garsios Leonido Utiosovo dainos tekstu, menamo herojaus striukės apykakle... M. Salynas sukurė garso takelius paveikslams. Pirma mintis pamačius šią kontroversišką salę – tylus garsas ir rėkian-

nių pora panašiai žiūrėjo į kūrybą. Paroda veikia iki sausio 14 d. „Arka“ (Aušros Vartų g. 7, Vilnius) Dirba antradienį–penktadienį 12–19 val., šeštadienį 12–16 val.

ir teoretikė, parengė televizijos laidų apie Lietuvos taikomąją dailę, sudarė albumą „Taikomoji dekoratyvinė dailė“ (1982 m.). Buvo parangusi reprezentacinį leidinį apie Lietuvos dailę lietuvių, rusų, anglų kalbomis, jis turėjo būti išleistas Maskvoje, tačiau dėl politinės grūties nepasirodė. 2008 m. išleido originalų, savalaikį ir labai reikalingą vadovėlį „Dizaino raida nuo Morriso iki Morrisono“. Dar 2010 m. su laukėme Laimutės sudaryto leidinėlio „Dėstytojas – humanistas Ipolitas Cieška“, skirto jos tėvo atminimui. Galbūt savo sveikatos kaina ji paliko vertingų dovanų mums, gyviesiems. Ačiū Tau!

JUOZAS ADOMONIS

2012 01 09

In memoriam

Laimutė Cieškaitė-Brėdikienė (1936 06 11 – 2012 01 03)

Tik peržengus 2012 metų slenkstį, sausio 3 d. po ilgos ir sunkios ligos ramiai užgeso Laimutės Cieškaitės-Brėdikienės gyvybę. Tai skaudi netektis artimiesiems ir būčiuliams. Ji buvo aktyvi dailininkė, pedagogė ir meno kritikė.

Laimutė gimė Alyvėje, Alytaus apskrityje, mokytoju šeimoje. Vėliau su tėvais teko kilnotis nuo Džūkijos iki Žemaitijos ir Vilniaus. Po kariu antrą kartą sugrįžo į Vilnių,

mokėsi Salomėjos Neries gimnazijoje, paskui studijavo keramiką Lietuvos dailės institute, jį baigė 1960 metais. Jos diplominiams darbui „Židinys“ vadovavo prof. Jonas Mi-

kėnas. Pirmieji Laimutės kūriniai – žiesti servizai, vazos ir pano – Vilnius, Palangos, Radviliškio ir Maskvos interjeruose sukurti vėly-

vojo modernizmo stiliumi. Galbūt jos kūrybai įtakos turėjo ir vyras Vytautas Brėdikis – žymus Lietuvos architektas. Graži ir darni sutuokti-

Metamorfiškoji sovietinė praeitis

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Būtent neslepiamas, o akcentuojamas daugiau piskumas ir yra išpūdingas šios parodos pasiekimas. Propagandinis dokumentinis filmas apie kasdienį gyvenimą Baltijos respublikose rodo skoninguai apsirengusius sovietinius piliečius, beveik kaip iš Antonioni ekranu, švytinčius modernaus funkcionalizmo pastatus, elegantiškai įkomponuotus ne sugadintos gamtos peizažuose. Laibai norėčiau apsilankytis restoranė „Jūros perlas“ Jūrmaloje (1964). Iš tiesų, vien žvelgiant į vizualinę medžiagą – videomedžiagą, nuotraukas – atrodo, kad iki 1980-ųjų kasdienis gyvenimas Sovietų Sąjungoje ir Vakarų Europoje ne itin skyresi. Taip, be abejo, reikia pabrėžti – turinio omenyje vizualinę medžiagą, o ne pačią tikrovę. Galima net būtų pažaisti fotopokerį sukeiciant kai kurias nuotraukas iš tipinės sovietinės ir britų vidurinės klasės atstovo albumų. Dedu galvą, akį rėžiantys skirtumai atsirastų tik atvertus 9-ojo dešimtmecio puslapius.

Sovietmečiu kurtas dizainas ne tik galėjo pasinaudoti ankstoka autonominės niša (formalizmas buvo leistinas funkcionalistui stiliui!), bet ir noromis nenoromis išduoti toli gražu ne egalitarinį komunistinės santvarkos pobūdį. Geriausia liūdnai pagarsėjęs pavyzdys, TU-144, gana akivaizdi „Concorde“ lėktuvu kopija. Vadinamieji konkordskiai atliko labai nedaug skrydžių, vienas lėktuvų sudužo Paryžiaus parodoje. Ir mažiau technologiskai sudėtinguose projektuose sovietinės ambicijas neatsilikti nuo Vakarų trikdė nuolatiniai „nedadarymai“. Parodoje eksponuojamas dailių formų estiškas šviestuvas, kurio plastmasė, deja, nefuturiškai pagelstusi, o gaubte žiojėja išdegusi sklytė... Bet keičiasi tai, konkordskiai dizaineriai suprojektavo futuristinį, sakytum, Kubricko 2000 metų odisejos įkvėptą, interjerą pirmajai klasei. Pirmoji klasė komunistiniame lėktuve?!

Keletas objekto parodoje (estiški formulės automobiliai „Vormel-1“ ir „Vormel-2“, lietuviškas kompiuteris „Rūta 110“) pristatomi kaip nacionalinės pramonės pasidžiavimas. Tačiau būtų įdomu sužinoti šiek tiek daugiau, pavyzdžiui, kokiuose kontekstuose šie produkta galėjo didžiuotis pukia kokybe? Esu kalbėjusi su keletu Rusijos ir Ukrainos taikomosios matematikos pionierių, ir kiekvieną kartą ne-

Parodos „Mūsų metamorfiškoji ateitis“ Nacionalinėje dailės galerijoje vaizdas. 2011 m.

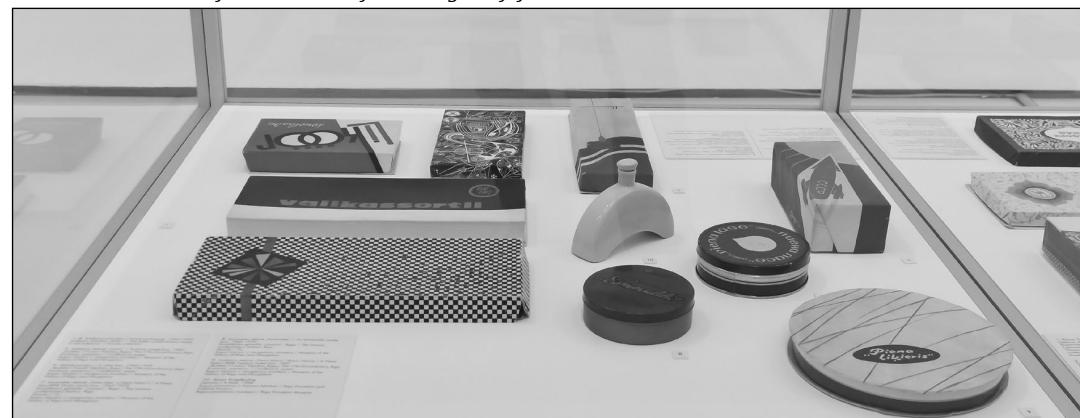
IS LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS ARCHYVO, T. KAPOČIAUS NUOTRAUKOS

vengdavau pasidomėti apie „Rūtos“ serijos kompiuterius. Galbūt tai tik atsitiktinumas, kurio nereikėtų sureikšminti, tačiau kol kas nesutikau né vieno rusų ar ukrainiečių matematiko, prisimenančio lietuviškus kompiuterius. Tai, žinoma, labai subjektyvus „tyrimas“, tačiau sugestijuojantis, kad nereikėtų užsižaisti su Pabaltijo, kaip „artimųjų Vakarų“, išskirtinumo idėja. Galbūt šiu šaliu pasiekimai ir buvo išskirtiniai, bet tik tam tikruose kontekstuose ir tik tam tikru metu.

Kitas įdomus parodoje atskleistas fenomenas – Sovietinio Pabaltijo menas, įkvėptas naujuų elektronika paremtų mokslų „Metamorfiškoji ateitis“ gan išsamiai pristato Pabaltijo menininkų kurtus kinetinius objektus, neretai kaip skulptūras viešosiose erdvėse. Tai išties reikšminga, nes kinetinis menas užima svarbią vietą išvirtintuose meno istorijos narynuose. Pirmas žingsnis žengtas, kinetinis menas Pabaltijuje rastas, tiriamos jo reikšminės sąsajos su technomokslu ir politika. Tačiau norisi paklausti, kiek geras tas kinetinis menas? Ar tili nebus taip, kad Pabaltijo kinetinis menas liks įdomus tik specialistams? Kinetiniai objektai, pristatyti nuotraukose, rodo nuobodokas, matematinį ženklinį įkvėptas konstrukcijas...

Tačiau parodoje „Modernizacija“ nebūtina klausinėti savęs ir kitų, galima tiesiog mėgautis. Sovietmečiu kurtas dizainas nebūtinai turi būti suvoktas per socialines, mokslienes ar politines asociacijas. Dizainas gali būti absolūtai grynas ir metafizikos...

Parodos „Modernizacija“ Nacionalinėje dailės galerijoje vaizdas. 2011 m.

6 psl.

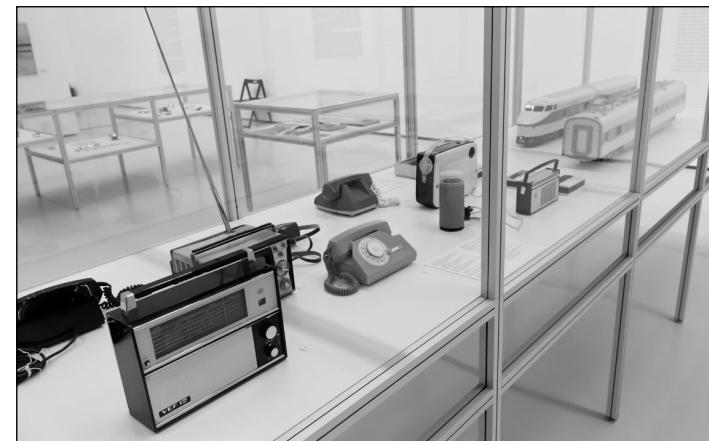
kurią galima pasiūlti su savimi, formatu. Reprodukuojami vaizdai yra paveikslėliai, bet reikalauja dydžio. Galima lengvai išsivaizduoti išdidintas nuotraukas iš „Mūsų metamorfiškoji ateities“ rinkinio, dengiančias visą galerijos salių erdvę. Galbūt netgi šiuolaikinio dizainerio interpretaciją sovietinių maketu temomis. Ypač dėl to, kad dauguma pateiktų projektų patys savaime nėra tokie jau išpūdingi estetine prasme (bet svarbūs istoriškai!).

Prieš keletą metų Ernestas Parulskis apraše komerciškai sekminčio muziejaus idėją – įrengti daugiautį kaip sovietinės kasdienybės ekspoziciją. Atskiri butai parodytu skirtingu socialiniu sluoksniniu (darbininko, inteligenčio, nomenklatūriniuko) buity. Pati savaime, Ernesto suformuluota sovietinio skanseno (buities muziejus) idėja nebuvo višiskai nauja, bet jos akcentai pasižymėjo nemaža novatoriškumu liečiavame kontekste.

Iki šiol sovietinė kasdienybė muzejiniuose kontekstuose buvo formuojama pagal specifinius politi-

jama kaip absurdūs spektaklis arba bauginantis trileris.

Sovietinė kasdienybė yra tarp plalimėtojų. Labiau pasiekė tiems sovietinės praeities reliktams, kurie buvo kanonizuoti vertybiniše universalijų disciplinių sistemoje kaip aukštos kokybės dailė, literatūra ar architektūra. Sunkesnė padėtis tų objektų, kurie menkiau atitiko meninės kokybės kriterijus. Čia geriausias pavyzds yra Žaliojo tilto skulptūros ir nesibaigiančios kontroversinės diskusijos apie jų legitimumą. Kultūros ministerija gina skulptūras kaip kultūros paveldą, o istorikai ir publicistai jas traktuoją kaip ideologinius ženklus ir baiminasi dėl jų poveikio „visuomenei“ (žr. Tomo Vaiseitos straipsnį *Naujasis Židinys-Aidai*, Nr. 12, 2010). Jau keleri metai sovietinės ir nacistinės ideologinės atributikos naudojimas višeose vietose draudžiamas, ir man norisi paklausti, nejaugiai tikrai verta pakeisti vieną smegenų plovimą kitu, nutritiniu sovietinės ženklus taip, kaip sovietai tryne tarpukario ir LDK liekanas? Galbūt mums (taip, prisipažinkime, mums, akademiniės bendruomenės

Parodos „Modernizacija“ Nacionalinėje dailės galerijoje vaizdas. 2011 m.

nius prarasto suverenumo ir kovos už laisvę naratyvus. Pavydžiu, Deintojo forto muziejuje Kaune ir Genocido aukų muziejuje Vilniuje pristatoma sovietinė kasdienybė yra pirmiausiai aukų, antisovietinių partizanų ir tremtinų kasdienybė. Tikrajame lietuviškame skansene, Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse, jurta žeminukė buvo pastatyta kaip paminklas tremtinii prie Laptevų jūros nepakeliamai kasdienybei. Tuskulėnų komplekse planuojama paroda *Homo Sovieticus* sieks parodyti pilkų ir skurdų sovietinės kasdienybės brutalumą.

Muziejinis sovietinės kasdienybės vaizdavimas per brutalumo ir kankinystės prismę neįsemia daugiau piskumų praeities. Keletas kitų, nevalstybinių institucijų sukūrė gan provokuojančias alternatyvas šiam perspėjančiam ir moralizuojančiam požiūriui. Prie Vilniaus įrengtame bunkeryje bei Grūto muziejuje prie Druskininkų sovietinėi kasdienybėi priskirti objektai, pastatai ir performansas pasitelkiami linksminti žiūrovą. Tačiau bunkerio ir Grūto sovietinės kasdienybės versijos yra glaudžiai susijusios su rezistencijos naratyvu: sovietinė praeitis vaizduo-

žmonėms) vertėtų labiau pasitiketi paprastų žmonių, t.y. nespecialistų, gebėjimu suvokti daugiaypes situacijas bei dilemas? Galbūt ne tokia jau ir bloga mintis patraukti Ernesto nužymėtu antropologiniu keliu ir pažvelgti į sovietiką kaip į kasdienybės kunstкамerą, sujauktą ir daugiaypę, kurios chaose kiekvienas gali rasti savą būdą ja suprasti ir integruti į asmeninę patirtį.

NDG parodas aplankiau Kūcių išvakarėse. Tiesiai iš oro uosto į galeriją atvykau apie penktą valandą, nebe daug belikus iki uždarymo. Nesuskaičiavau tiksliai kiek, bet „Modernizacijos“ salėje, be manęs, buvo daugiau negu tuzinas lankytojų, dauguma studentiško amžiaus jaunimas. Jie neskubėdam, ryškioje baltoje šviesoje tyrinėjo sovietikos objektus. Būtų šaunu, pasvajojau, muziejui su tokio pobūdžio ir kokybės nuolatinėmis parodomis. Vilniuje ir Kaune, ir Panevėžyje. Mums reikia visos mūsų istorijos, ir visur.

Parodos veikia iki vasario 12 d.
NDG (Konstitucijos pr. 22, Vilnius) dirba antradienį, trečadienį, penktadienį ir šeštadienį 12-19 val., ketvirtadienį 13-20 val., sekmadienį 12-17 val.

Tarp realybės ir vizijos

Arba paroda tarp to, kas galėjo būti, ir to, kas buvo 7–8-ajį dešimtmečiais Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje

Julija Reklaitė

Modernizmo architektūros, dailės, dizaino, gyvenimo būdo ir jo kontekstų vertinimo, per-vertinimo ir re-vertinimo diskursai vis labiau skverbiasi į mūsų vaizdinių lauką. Tema populiarė tarptautinėje erdvėje, gausčia 6–8-ajį dešimtmečius pristatancių ir nagrinėjančių parodų, ypač buvusiam Rytų bloke, už buvusio (ar dar likusio) Vakarų matymo ribų. Nesenai dar visišku ta buvusi tema pamažu tampa informacijos ir diskusijų laukui. Regis, tai, kas dar oficialiai netapo istorija, jau nagrinėjama teorinio ir praktinio diskurso lygiu. Todėl nenuostabu, o kartu ir džiugu, kad Nacionalinė dailės galerija, savo, kaip parodinės institucijos, ištvirtinimą pratęsia stambia paroda „Modernizacija. XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra“. Ją galima vertinti ir kaip garsiai nuskambėjusios vienos iš galerijos atidarymo parodų – Šaltojo karo metų modernizmas, menas ir dizainas suskilusime pasaulyje 1945–1970 m. – tėsinį, nagrinėjantį vietinį, Baltijos šalių modernizacijos procesą, traukiantį i dienos šviesą iš dalies dar prisimenamus ir žinomus, bet dažniausiai mūsų šiuolaikiniame parodiniame kontekste nerodytus objektus. Toks dulkių nuo nesenų ir dar nesufinuotų archyvų braukymas yra reikšmingas tarsi savaime, jis neleidžia sudūlėti dar parodose nenagrinėtai informacijai, sužadina smalsumą ir provokuoja tolesnius veiksmus. Bet ar to pakanka?

Reikia pripažinti, kad rengti tokią parodą ne tik reikia, bet ir drąsus, nes gyvoji atmintis yra dar jautri ir išsiskaudinusi, linkusi save perrašyti, o pakitusiame sociopolitiniam kontekste vertinti vis kitaip. Kartu svarbu įvertinti, kad toks stambus, daugiasluoksnis projektas yra labai atsakingas žingsnis, nuo kurio dabar nustatyti krypties neišvengiamai priklausys panašių tyrimų gausa ir diskursai ateityje, o galbūt ir muziejuose kaupiamos kolekcijos. Tarptautinei kuratorių komandai nubraukus pirmajį informacijos atgaivinimo sluoksnį ir „apsildžius“ auditoriją, tikėtina, atsisas vis daugiau, vis kritiškesniu, siauresnes temas išsamiau analizuojančiu projektu. Tuo tarpu „Modernizacija“, kaip pirmas bandymas aprėpti net trijų valstybių (tiesa, nesiekiant išryškinti jų panašumą ar skirtumų) kultūros procesus, prasidėjusius per politinį ir kultūrinį atšilimą Sovietų Sajungoje, regis, kitokia ir negalėjo būti – ji labai plati, vienareikšmiškai nuosaiki, labai estetika, politiškai korektiška ir ganaatsargi.

Platus ir kartu abstraktus šios daugiasluoksnės temos vaizdas atskleidžia lygiagrečiai ir nehierarchiškai eksponuojant visų trijų valstybių architektūros, dailės ir dizaino kūrinius vienalygiame projekte, toks „2D“ ir „3D“ objektų gretini-

Vaizdai iš parodos „Modernizacija. XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra“ Nacionalinėje dailės galerijoje. 2011 m.

IŠ LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS ARCHYVO, T. KAPOČIAUS NUOTRAUKOS

mas leidžia geriau išsivaizduoti to meto galimybes ir realybę teigiant, kad Baltijos šalyse buvo tarsi mažieji vakarai Sovietų Sajungoje. Kita vertus, nejučia susidaro išpūdis, kad tikrasis eksponuojamų artefaktų kontekstas atskleidžia tik tekstinėmis užuominomis ir greta rodomais propagandinėmis atspalvėmis turinčiais to laikotarpio filmais, kurie dar labiau aštrina atskirties tarp galimo bėjimą juos „susiveikti“ (taip pat kaip keliones į užsienį, jų įtaką, atspindimą architektų eskizų knygėliems, cituojamą vietiniuose leidiniuose ir pan.). Dauguma rodomų eksponatų iki skausmo pažystamai jau teoriniame lygmenyje, apie jų egzistavimą žinojo visi, tačiau realiai turėjo retas. Paroda tokiu kontekstu nutylejimu ir savotišku monotonis, kaip išeksponuoti artefaktų netekusias idėjas, kaip atskleisti fiziniu pavadinu nebeegzistuojančius

li, tiesa, radikalai modernizuojamą ir vis kurstomą naujomis viitimis.

Parodos sandara taip pat rodo, kas joje galėjo ir kas negalėjo atsiasti, iliustruoja skurdžią muziejų kolekcijų situaciją ir iš esmės nedekvaliatinį institucinį požiūrį į aptariamo periodo objektus. Prototipai ir daiktai, kurių etiketėse nurodyti Latvijos ir Estijos muziejų nuosavybės adresatai, Lietuvos dažniau yra pasiskolinti tiesiog iš privačių asmenų. Todėl paroda panėšėja į testinių paiešką, modernizmo archeologijos projektą; ne veltui ji yra tik dalis stambaus testinio tarptautinio projekto, kurį papildė tarptautinė konferencija, siekiant atskleisti naujas atodangas, naujų modernybės specifiką ir jų ryšius su europinėmis tendencijomis, taip pat studentų kūrybinės dirbtuvės. Susidaro išpūdis, kad teoriniuose tyrimuose atskleistus faktus tiesiogiai atskleisti erdvėje ne taip paprasta, todėl plačiajai prasme projektas kvestionuoja, kaip išeksponuoti artefaktų netekusias idėjas, kaip atskleisti fiziniu pavadinu nebeegzistuojančius

Tai atliepia ir labai paveikus, meistriškas architektūrinis parodos sprendimas, kuris primena šaltai struktūruotą modernistinį miestą. Jame vagomis, mechaniskai sudėlioti namai turėjo reprezentuoti naują, modernų gyvenimo būdą, jie primena tiek utopiją, vizionierišką norą visus aprūpinti butais, tiek nejaukius kiemus su švilpiantais vėjais, monotoniją, iš kurios taip siekta išsvaduoti, ir vientisumą, asmenybų niveliaciją supriešinama su išskirtiniaisiai ir ne visiems pasiekiamais objektais, kuriuos daugelis žiūrovų atpažsta, tačiau nesitiki pamatyti muziciniame kontekste.

Parodą ir jungia, ir skaido keturių apibendrinančios temos, keturi informaciniai pjūviai – *Miestas, Namai, Pramoninė dailė* ir *Gyvenimo būdas*, kurie sustiprinami ir dekoratyviais modernizmu būdingais medžiaginiais (plytų mūro, medžio, plieno) paviršiais. Pagrindinės temos, apimančios mastelį nuo Lazdynų gyvenamojo rajono plano iki nacionaliniais bruožais dekoruotų saldainių dėžučių (neva skirtų eksportui, bet apipavidalintų tik nacionalinė kalba) pakuočių iš esmės yra tiesiogiai susijusios ir susipyntusios, tačiau varijuoją ju užmojai ir mastelis. Tai įneša naujo, gaivaus struktūriškumo ir aiškumo Lietuvos rečioms panašaus pobūdžio parodomams, o kartu leidžia sugretinti ir palyginti sunkiai palyginamus objektus, suvokti vyrausią atmosferą.

Modernizacijoje ribos tarp meno ir dizaino niveliuoja, viena ištirpssta kitame ir tai tampa nauju, vienintis modernios asmenybės gyvenimo būdu. Ypač įdomu tai, kad per visą parodą nejučia tėsiasi nacionalinio arba baltiškojo identiteto, ar tapatumo (kartais tiesiog asmeninės autoriaus išraiškos) gija, kuri įrodo, jog ryšiai su prieškarine moderniaja tradicija niekada nebuvę iš esmės nutrukę.

Nagrinėti tokią daugiasluoksnę ir plačią temą savaime yra išskukis. Panašu, kad „Modernizacija“ labiau rodo, nei analizuoj. Analizuose mes, žiūrovai, lankytose, skaitytojai, analizuoj ateinančių kartų tyrėjai. Tad kokia šios parodos funkcija? Priminti, sujudinti, sujaudinti ar provokuoti tolesnius veiksmus? Panašu, kad NDG savo identiteto ir vietas kultūriniam Lietuvos kontekste paieškų darbą tėsiai tyrinėdamas vis naujas galimybės ribas.

Vaizdai iš parodos „Modernizacija. XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra“ Nacionalinėje dailės galerijoje. 2011 m.

ir negalimo suvokimą. Taigi paroda iš esmės kalba apie tai, kas galėjo ir kas negalėjo atsirasti kultūros lauke radikaliai modernizuojant šalis. Tarp eilučių kalbama apie tai, kas tarsi buvo ir kas iš tiesų buvo – apie originalius vietinių dizaino objektus, užsienio prekių deficitą, ge-

parodos architektūra) primena, kad greta visasjunginių liudies pasiekimų parodų, vaizdingų naujausią kūrinių pristatymu bei aprašymu žurnaluoose, iš tiesų kiekvienuose namuose būtum radęs tą pačią lengvai atpažįstamą sekცiją ir sofa-lovą, ir iš esmės tą patį gyvenimo mode-

dalykus, kaip (ir kokią) atgaivinti neseną atmintį laviruojant tarp galimo ir negalimo. Galų gale – kaip tokiam kontekste išlikti kritiškai aštrių kartu objektyvių.

7–8-ojo dešimtmečių modernizacija ieško pusiausvyros tarp utopinės estetikos ir pilkos kasdienybės.

Atsisveikinant su griuvėsių amžiumi

Nauji filmai: „Mergina su drakono tatuiruote“, „Attenbergas“

Živilė Pipinytė

Detektyvai – geriausias būdas atsipalaiduoti, o kartu sužinoti šį tą svarbaus apie žmones bei pasaulį. Kai televizija rodo perdirbtus paneles Marpi ar Puaro nusikalčių tyrimus, nekyla noras piktintis, nors kartais ir neatpažįstu žinomo siužeto. Čia svarbiau personažai ir ju antrašas, kaip kad seriale apie Puarą, kuris persunktas *art déco* estetikos. Suprantu, kodėl Tomas Alfredsonas į filmą „Bastūnas, siuvėjas, kareivis, šnipas“ nesudėjo viso Johno Le Carré romano siužeto. Viena – todėl, kad visas jis tilptų tik į serialą, kita – režisieriu buvo svarbiau dramatiška geriausius draugus priversto įtarinėti ir savo gyvenimą iš naujo įvertinti pagrindinio herojaus figūra bei Šaltojo karo atmosfera. Tiksliu, tai, kas atsiranda per pauzes, kai veiksmas tarsi ir nejuda, bet vyksta, banaliai kalbant, tyrimo procesas, neatsiejamas ir nuo personažo minčių, ir nuo jo ankstesnės patirties.

Davidas Fincheris, ekrano uodus pirmąjį Stiego Larssoną „Millenium“ trilogijos dalį „Mergina su drakono tatuiruote“ („The Girl With the Dragon Tattoo“, JAV, 2011), regis, pasielgę atvirkščiai. I 152 minučių trukmės filmą jam beveik parako sukišti visą siužetą, bet filme nebeliko to, kas jis skaitant bent jau man buvo įdomiausia, – Mikaelio Blumkvisto tyrime ar Lizbet Salander istorijoje ryškėjančios rašytojui tokios svarbios švedų elito, žiniasklaidos ir visuomenės kritikos. Turtinė bei įtakingo švedai, nekenčiantys moterų vyrų ir skeletai jų spintose, regis, nelabai domino Fincherį. Režisierius nesijautė tvirtai jam neįprastoje švediškoje terpéje, todėl filmo erdvė gana atvirukiška, nu-austa iš pirmo laipsnio asociacijų, pavyzdžiu, skandinavų dizainas ar beveik kiekviename epizode herojus kankinantis šaltis ir sniegas. Tos asociacijos savaip užpildo mėgstamą Fincherio temą – masinės kultūros kurių vaizduotės erdvė, be kurios jo filmu herojų, ypač tos kultūros idėjomis mintančių žudikų, portretai nebūtų pilni. Galima spėti, kad Fincheriui iškilo sudėtinga problema – pertiekti svarbias romanų temas taip, kad jos būtų supran-

tamos pirmiausia amerikiečiams, nelabai išmanantiems apie specifiskus Europos istorijos vingius. Žinoma, pasakojimas apie tai, kaip byla įtakingedam verslininkui pralaimėjės žurnalistas Blumkvistas (Daniel Craig) nusprendžia pasitraukti iš „Millenium“ redakcijos ir imasi terti paslaptingą turtingo verslininko Henriko Valanderio dukterčios Haret dingimą, rutuliojamąs meistriškai. Perėjimai iš dabanties į praeitį juvelyriskai tikslūs – per savo gyvenimo metus Blumkvistas nuosekliai, tiesiog žiurovo akys, atgaivina 40 metų senumo įvykius – pamirštus nuotraukos tiesiogine to žodžio prasme atgyja jo kompiuteryje, o personažų prisiminimus per smelkia nostalgija 1966-ųjų rugpjūčio šviesa. Net antrojo plano veikėjams apibūdinti režisierui užtenka kelių išraiškingų detalių, nors bijau, kad šiuo požiūriu filmą kartais papildo ir skaitytojo atmintis.

Regis, artėdamas prie paslapties išrišimo veiksmas net nestabtelį, išskyrus, žinoma, dvi pabaigas. Pirmoji susieta su mėslės įminimu, antroji – su Blumkvisto ir jam padedančios keistos merginos ir genialios hake-

vyko parodyti, kaip gimsta Lizbet simpatija Blumkvistui, kaip ji išsimylį, bet nemoka parodyti savo ir suprasti kitų žmonių jausmų.

Nuo pirmųjų filmo kadrų atpažįstamos ne tik Finchero temos – ir „Merginos su drakono tatuiruote“ mėslės raktas glūdi Biblioje, kaip ir „Zodiak“ čia vyksta keliasdešimt metų besislapstancio serijinio žudiko gaudynės, akivaizdus ir režisieriaus polinkis į perdėtai aiškų montażą, ir požiūris į prievertatos vaizdavimą kine. Užtart mažiau įtikino netikėta psychodeliška pradžia, kai slenkant titrams ir skambant Trento Razoro dainos garsams rangoji naujausios ekraninių technologijų sukurtos būtybės. Perėjimas prie Blumkvisto ir Švedijos tikrovės atrodo pernelyg staigus, net jei filmas ir pažadina visas tas šalies praeities ir serijinio žudiko, kurio ieško Blumkvistas su Salander, psichikos pabaistas.

Subrėsti utopijos griuvėsiuose

Athinos Rachel Tsangari filmas „Attenbergas“ („Attenberg“, Graikija, 2010) – deklaratyviai nekomercinis filmas, net nustebau, kad šiandien jis pradeda rodyti „Forum Cinemas Vingis“. Prodiuserė ir režisierė Tsangari laikoma įtakingo graikų kino kūrėja. Kine ji debiutoavo 2000-iasiais, režisavę ir Atėnų olimpinį žaidynių ceremoniją. Pastaraisiais metais vis dažniau kalbama apie graikų Naujają bangą, prie jos atsiradimo prisišėjus ir Tsangari, kartu su kitaip jaunais kūrėjais prieš kelerius metus įkūrusi grupę FOG (Filmmakers of Greece), išdrisu si nutraukti ryšius su tradicija, eksperimentuoti.

Filme rutuliojamos jaunu režisierių pastaraisiais metais itin pamėgtos jausmu ugdymo, brendimo ir seksualinės tapatybės paieškų temos. „Attenbergo“ herojė – 23 metų Marina (prancūzė Ariane Labed apdovanota Venecijos Volpi taure už geriausią moters vaidmenį). Ji tiesiog idealiai „limpa“ prie knygos herojės, kiekvienas aktorės žvilgsnis, gestas, judesys, reakcija tiksliai pertekliai sociopatės Lizbet pažidžiamumą, sugebėjimą aikimirkšnių įvertinti pašnekovą ir informaciją, ypatingą vienijumą būseną, kurią ji bando paslėpti po gotės „šarvais“. Tačiau geriausiai aktorei pa-

„Attenbergas“

„Mergina su drakono tatuiruote“

rės Lizbet Salander santykiais. Salander linija „jsivažiuoja“ šiek tiek vėliau, tačiau vis dėlto būtent puičiai Rooney Maros suvaidinta Salander yra pagrindinė filmo herojė. Ji tiesiog idealiai „limpa“ prie knygos herojės, kiekvienas aktorės žvilgsnis, gestas, judesys, reakcija tiksliai pertekliai sociopatės Lizbet pažidžiamumą, sugebėjimą aikimirkšnių įvertinti pašnekovą ir informaciją, ypatingą vienijumą būseną, kurią ji bando paslėpti po gotės „šarvais“. Tačiau geriausiai aktorei pa-

no mylėtojų (oficialiai – miescioniu) meno vertinimo principui „va šią tai aš norėčiau turėti savo namuose“: „va šią tai aš turėjau savo namuose“. O štai latvių ir estų (šiuo atveju – ju aplinkos) praeitis – na, nedžiodu, ir gana. Viskas tas pat, kaip pas mus, tik neįdomu. Išskyrus, be abejo, latvių radijo imtuvus – nes VEF'us juk visi turėjo. Visi „Lato z radiem“ per juos klausėsi Palangos, Šventosios arba Nidos phiaze. Ką ten latviai su estais, net Kauno kavinė interjerai – ir tai nelabai įdomu. Tai gali, paroda gera, bet geriau būtų buvusi „7–8 deš. Vilniaus taikomoji dailė, dizainas ir architektūra“.

Na o dvaisinis šiuolaikinių lietuvių skurdas ir banalumas (paminėti praejusios savaitės „7md“ numerio vedamajame) pagaliau pasiekė

mūsų teatro sceną (Koršunovo „Išvarymas“ ir „Dugne“) – kokia atgaiva. Supratau, kad scenoje ir ekranė (ne gyvenime!) jau geriau girdėti rusikus keiksmaždžius, nei nemokšū „vertėjų“ išskriptytą gimtają kalbą. Nes filmo pagal garsų Johno Le Carré romaną „Tinker, Tailor, Soldier, Spy“ lietuviškame pavadinime vėsiškai padorios profesijos „skardininkas“ (šalia siuvėjo, kareivio ir šnipo) nepaaikiinančiamai ir neatygingintinai tapo „bastūnu“... Nebylusis Hazanavicius Artistas, išsigelbėjęs nuo gaisro, pasirodo, „išvengē ugnies“, o jo bičiulės grožio apgamėliui (be-

auty spot) iš kaimo tiesiai į Google peršokusios tautos kalboje apskritai neatsirado atitikmens, galbūt todėl subtitruose jis virto „grožio vieta“... „Utopijos“ teatro dvikalbiame spektaklyje (irgi apie emigrantus Anglijoje) ne tik pavadinimas „Subtitles“ (angl. subtitrų) pavirto „Titrais“, bet ir patys subtitrai lietuviškai taip apibūdino vieną veikėją: „Ji jauna, bet jau sėkminga.“ Taigi, „ant ko pasilius“ yra visiškai aišku: ir toliau sėkmingai ir nepakaltinamai valdys „Jézaus nagai“ (nails), kuriuos kažkas norės išlupti Jam iš delnų.

PAULINA PUKYTĖ

Paraštės

Kas buvo, kas bus ir „ant ko pasilius“

Kas buvo, buvo galima pamatyti NDG parodoje „Modernizacija. XX a. 7–8 dešimtmeciu Baltijos šalių menas, dizainas, architektūra“. Tik kažkodėl sunku buvo įžiūrėti poną V. Meną. Rodėsi daugiausia tik panelė T. Dailė. Paaikėjo vieša: netolimos praeities muzieje įdomu tik tai, kas atpažystama, t.y. sava, lietuviška. O jei dar baldele koki pamatai, kuris ir tavo namuose buvo, – visiškas katarsis. Tai išryškino reiškinį, atvirkštinį tikrų me-

Petnešos jam tinkta

Krësle prie televizoriaus

Šventės įtikino, kad didžiausia lietuvių vertybė yra poilsis. Pagaliau supratau, kodėl per žinias televizijos nuolat rodo šventes: kalendorines, medelių sodinimo, balionų pūtimos, alaus gérimo, močiūčių ir senelių, tėvų ir anūkų ir t.t. Žinios, pasirodo, taip pat turi būti malonios. Kai keiliai dienas iš eilės matai labdaros, jubiliejinius, apdovanojimų teikimo koncertus, pradedi abejoti, nuo ko labiau lietuvių pavargsta – nuo darbų ar poilsiaudami?

Bijau, kad šiemet politikai žadės dar daugiau švenčių, juk artėja rinkimai. Pirmasis jų šauklys jau pasirodė: TV3 ši pirmadienį pakvietė į kaip „visiškai naują diskusijų laidą“ pristatomą Marijono Mikutavičiūs pokalbių šou „Pabandom iš naujo“. Ką siūlo bandyti iš naujo laidos rengėjai ir kuo ta diskusija buvo visiškai nauja, deja, taip ir nesupratau, bet kruvinomis raidėmis ant sienos parašytas laidos pavadinimas atrodė išpūdingai, studijoje sėdėjo daug žmonių, tik buvo nejauku, kai politikai rimtomis temomis (šikart tai buvo emigracija) diskutuoti turėjo tarsi dirigentai stovėdami už priupitry priecais Mikutavičiū. Gal tikėtasi, kad taip jie kalbės trumpiau, bet viltys nepasiteisino – lietuvių politikai jau išmoko kalbėti daug ir nuobodžiai, o laidos vedėjui užteko kantrybės jų nepertraukinėti. Atvirai prisipažinsiu, man jos neužteko, taigi laidos pabaigos nesulaukiau – viskas girdėta šimtus kartų ir veidai nusibodė, bet nekritikuosiu debiutanto. Labai jau patiko jo raudonos petnešos. Žinoma, kaip ir viskas mūsų televizijose, jos iš kažko nusizūrėtos, bet Mikutavičiū tinka.

Visiškai naujų filmų televizijos šią savaitę taip pat nerodys, nors prie jų pavadinimų dažnai parašy-

tas žodis „Premjera“. Bet keliis iš jų galima žiūrėti ir ne vieną kartą. Samo Mendeso „Nerimo dienos“ (TV3, 15 d. 23.45) nukels į 6-ojo dešimtmecio Ameriką. Filmo herojai Frenkas ir Epril laiko save išskirtiniai žmonėmis, jie tiki, kad gyvenime pasieks daug. Persikelę į naują namą Revoliucijos kelyje (kultinis Roberto Yateso romanas, pagal kurį filmas sukurtas, ir vadinas „Revolutionary Road“) jie pabrėžia savo nepriklausomybę ir deklaruoją niekad netapsiantys tipiškais priemiesčio gyventojais, nepatekiantys į socialinių konvencijų spastus. Mendesas rodo, kaip šie idealistai tampa dar viena amerikietiška šeima, praradusia svajones ir iluzijas. Kai jau, regis, beviltiška ką nors keisti, Epril norės bandyti dar kartą...

Tikiuosi, kad filmas paskatinis grįžti ir prie knygos, kuria savo laiku žavėjosi Tennessee Williamsas, Kurtas Vonnegutas, pavadinęs ją „nuostabiuoju mūsų epochos Getebiu“, ir Williams Styronas, pranašavęs knygai klasikinio kūrinio status. Pagrindinius vaidmenis filme

„Vilkatai“

sukūrė Kate Winslet ir Leonardo DiCaprio. Jie kartu vaidino ir garšiajame „Titanike“, kurį ši pavasarį, tik jau 3D formatu, vėl rodys kino teatruse. Mendesas aktorių pasirinkimą aiškinėtaip: „Leo ir Kate pažįstami nuo tada, kai buvo dvidešimtmeciai. Jie žino vienas kitu silpnas vietas ir jiems nereikia kuo nors apsimesti, kai susiduria akis į akį.“

Georgijaus Šengelajos filmas „Chareba ir Gogija“ (LTV2, 18 d. 20.05) pasirodė 1987-aisiais, jau prasidėjus „perestroikai“, todėl režisierius galėjo parodyti daugiau nei kurdamas, mano galva, geriausią savo filmą „Jaunojo kompozitoriaus kelionę“ (1985), kuris užuominomis, bet daug pasakė apie carinės Rusijos engiamą Gruziją ir jos intelligentus. „Charebos ir Gogijos“ pagrindas – realūs 1902–1911 m. faktai, kai Kachetijos valstiečiai pasipriehino turčiams, o maišto slopinčiai ir maištininkams naikinti iš Tbilisi buvo atsiustas baudžiamasis būrys. Siužetas primena naujųjų filmą apie Tadą Blindą, tiesa? Bus įdomu palyginti, ką galėjo sukurti

„Nerimo dienos“

dar nelaisvi gruzinų kinematografininkai ir ką dabar gali Europos piliečiai tapę lietuvių menininkai.

Jei be ironijos, tai tikrasis Europos pilietis buvo nesenai Anaplin iščėjės Vaclavas Havelas. Jis primins 2008 m. sukurtais Pavlo Koutecky dokumentiniais filmais „Pilietys Havelas“ (LTV, 16 d. 21.30). 1992-aisiais Čekoslovakijos prezidentu tapo buvęs disidentas, dramaturgas ir eseistas Havelas. Visuomenė jam suteikė teisę transformuoti valstybę ir jos institucijas. Suvokdamas, kad tai – išskirtinis atvejis, Havelas leido savo draugui Koutecky'ui vaikščioti iš paskos su kino kamera ir Prezidentūroje, ir lydėti jį užsienio kelionėse. Taip gimus filmas, kuriamo galime pamatyti žmogų, esantį tarptautinės politikos ir žiniasklaidos dėmesio centre, bet kartu bandantį išsaugoti pusiausvyrą tarp buvimo viešu žmogumi ir asmeninio gyvenimo, apie žmogų, kuris stengiasi išvesti savo tautą iš komunizmo į demokratiją. Filmo medžiaga apima 13 metų. Tikiuosi, kad vedantysis šis ypač nepakvies jokios oficiozinės figūros, surūpėjusios filmą.

„Vilkatai“

nalybėmis apie filmo herojų.

Apolitiškiems piliečiams galiau rekomenduoti Jameso Isaaco „Vilkatus“ (BTV, 14 d. 23.35) apie dvi vilkolakių gaujas, kurioms Ménulis praneša, kad netrukus išspildys sena pranaštystę. Apie tai nežino Timotis, kuriam netrukus sueis trylika ir tai bus jo transformacijos pradžia. Timotis gyvena kartu su mama, senele, dėde, pussesere ir jos draugu. Berniukas ir jo mama nežino, kad žuvusio tévo šeimos nariai yra vilkolakiai, saugantys Timotį nuo pat jo gimimo. Jis – dvieju gaujų susivienijimo ženklas. Filmo režisierius išgarsėjo kurdamas specialiuosius efektus ankstyviais Davidu Cronenbergu filmams (tarpu „Musei“), tad „Vilkatai“ turės kuo nustebinti.

Jei ne, iškart galésite per TV3 (14 d. 00.05) pasižiūrėti vėlyvajių Cronenbergą. Jo 2007 m. „Rytietiškų pažadus“ apie rusų mafiją Londono reklamuoją jau ne pirmą kartą, bet šis tragedias ir žiaurus filmas apie žmogiškumą to tikrai vertas.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

džiasi į keistą kelionę gilyn į Šiaurę, kur gyvena buvusi draugė ir sūnus. Keliaudamas vyras sutinka daugybę keistuolių, švelnių ir sutrikusiu sielų. Išbandymai ir susitikimai moko Jomarą susitaikyti su savimi ir realybe, nuo kurios jis nuolat bandė pabėgti. (16 d. 17 val.)

PAGAL RENGĘJŪ INF.

Prancūzų kino festivalis internte

Sausio 12 – vasario 1 d. prancūzų kino gerbėjus kviečia kino festivalis internte MyFrenchFilmFestival.com. Tai pirmas internetinis kino festivalis Lietuvoje, visame pasaulyje jis rengiamas antrą kartą.

Festivalio tinklalapis ir filmai išversti į 14 kalbų, taip pat ir lietuvių. Žiūrovų laukia geriausiai įvertinti, 2010–2011 m. pasirodę 10 pilnametražių ir 10 trumpametražių jaunu kūrėjų filmų.

Bus galima pamatyti ir Valérie Donzelli, kurios filmas „Karas paskelbtas“ šiai metais bus rodomas „Žiemos ekranuose“, o vasarą varžysis dėl „Oskarų“ apdovanojimų, režisūrinių debiutų „Naivuolių karalienė“. Taip pat Xabi Molia filmą

„Aštuoni bandymai atsitiesti“, pernai rodytą „Žiemos ekranuose“. Nekonkursinėje festivalio programe – 1956 m. Claude'o Autant-Lara juosta „Per Paryžių“, pakviesianti pasivaikščioti 1940 m. Paryžiaus gatvėmis.

Festivalių priglaus partnerinės platformos: MyFrenchFilmFestival.com apsigyvens Dailymotion ir Mubi tinklalapiuose. Filmus galima žiūrėti internte sumokėjus mokesčių. Vieno pilnametražio filmo nuoma – 1,99 €, trumpametražio – 0,99 €.

Festivaliu pasibaigus bus išdalinti šeši prizai – trys pilnametražiams ir trys trumpametražiems filmams, internautų, socialinių tinklų ir tarpautinės spaudos prizai.

MyFrenchFilmFestival.com „Facebook“ puslapyje bus galima laimėti kelionę į Paryžių dvem asmenims arba nemokamą „bilieta“ filmo peržiūrai.

Festivalių rengia Prancūzijos kino sklidžios užsienyje agentūra „UNIFRANCEfilms“ kartu su Prancūzijos nacionaliniu kinematografijos centru ir Prancūzų institutu.

PRANCŪZŲ INSTITUTO INF.

Kronika

„ARTscape“ pristato Norvegijos kiną

Belaukiant 17-ojo „Kino pavasario“, festivalio organizatoriai siūlo nepraleisti „ARTscape“ projekto pristatomoto Norvegijos kino. „ARTscape“ projektui bendradarbiaujant su Norvegijos kino institutu ir Norvegijos ambasada Lietuvoje, sausio 12–16 d. bus pristatyti penki tarptautinio pripažinimo sulaukę norvegų vaidybinių filmų, jie bus nėmokamai rodomi „Skalvijos“ kino centre.

„ARTscape. Norvegija“ penketuką sudaro skirtinių ir originalūs filmai, iš jų keli – „Vedlys“ ir „Elingas“ – buvo nominuoti „Oskarams“. Renginį atidare Lietuvos filmuotės režisieriaus Knuto Eriko Jensevo filmas „Ledinis bučinys“. Jame paskojama tikra Šaltojo karo metais Maskvoje vykusį istoriją, kuri virto drama, kai vertėja norvegė iš meilės rusui tapo slaptąja agente ir émė bendradarbiauti su KGB. Kino gerbėjai turėjo galimybę ne tik pamatyti šią istoriją ekrane, bet ir pabenundrauti su filmo režisieriumi Knutu

Eriku Jensem. Drauge su Norvegijos kino instituto direktoriu Janno Eriku Holstu ir kino prodiduei Egilu Odegaardu jie Vilniuje vakar atidare projektą „ARTscape. Norvegija“.

Nilso Gaupo filmas „Vedlys“ („Veiviseren“, 1987) remiasi XII a. legendą. Jaunuolio akyle žiaurios genties nariai nužudė jo tévus ir seriją. Vaikiną paliko gyvą su slyga, kad šis taps jų vedliu nepažištamoje žemėse. Tačiau jaunuolis širdyje nešiojasi pyktį ir planuoja kerštą, kurį galiausiai jam pavyks igyvendinti. „Vedlys“ – pirmas filmas, sukurta senaja samių kalba. (13 d. 17 val.)

Kanų festivalio kino kritikų savitėje rodytas Eriko Skjoldbjærgo trileris „Nemiga“ („Insomnia“, 1997) turėtų sudominti ir Christopherio Nolano gerbėjus – pastarojo „Nemiga“ yra norvegų filmo perdibinys. ...Du kriminalinės policijos tyrėjai iš sostinės vyksta į Šiaurės Norvegiją. Jie turi padėti vietiniams policininkams tirti žmogžudystę. Netrukus ikyksta dar viena žmogžudystė ir tyrimas tampa intensyvia medžiokle, kai savo gvybę rizikuo-

<p>Parodos</p> <p>VILNIUS</p> <p>Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Paroda „Modernizacija“ (XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra) Paroda „Mūsų metamorfiškioj atetis“ (dizainas, techninė estetika ir eksperimentinė architektūra Sovietų Sąjungoje 1960–1980 m.)</p> <p>Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai „Nuo kalvystės iki aukškalystės. 1960–1990 m. metalo plastika Lietuvos dailės muziejaus rinkiniuose“</p> <p>Radvilų rūmai Vilniaus g. 22 Paroda „Europos dailė XVI–XIX a.“ Aniceto Jonučio tekstilės, akvarelės ir piešinių paroda „Saulėtos vizijos“</p> <p>Taikomosios dailės muziejus Arsenalo g. 3 A Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“ Paroda „Tarp kasdienybės ir prabangos. Restauruoti Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų archeologiniai radiniai“ Paroda „Nuo mini iki maksi. Septintojo dešimtmecio mada“</p> <p>Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje; Lietuvos valstiečių būties kultūra; Kryždirbystė „Kazio ir Gabrielės Varnelijų dovana“ „Lietuvos laisvės diplomatų archyvai“ Gedimino Petraičio rinkinys „Tradicinė lietuvių skulptūra“ Viktorijos Daniliauskaitės paroda</p> <p>Senasis arsenatas Arsenalo g. 3 Lietuvos proistorė</p> <p>Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</p> <p>VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA</p> <p>Galerija „Akademija“ Pilies g. 44/2 iki 21 d. – Lino Jablonskio piešinių paroda</p> <p>Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Eglės Vertelkaitės paroda „Mergaitė su kiriu“</p> <p>Tekstilės galerija „Artifex“ Gaono g. 1 iki 14 d. – Renatos Tamošiūnaitės paroda/ projektas „B.U.T.A.S“ nuo 17 d. – Zitos Inčirauskienės paroda „Rašto ženklai“</p> <p>„ARgenTum“ galerija Latako g. 2 Paroda „Pėdsakai“</p> <p>A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Galerijoje eksponuojami lietuvių liaudies drabužiai ir audiniai, Tamošaičių kūriniai</p> <p>Telšių parodų salė Keštelio g. 3 iki 15 d. – plakato „Neterškime gamtos“ paroda-konkursas</p> <p>Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilnius sakralinė aukšakalystė“ Ksenijos Jaroševaitės „Betliejus“</p> <p>Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2 Paroda „Pokyčių karta. Šiuolaikinis Indijos menas“ iki 15 d. – Tonio Saadojos ir Flo Kasearų paroda „21.05.09“ / „14.06.09“ Karl Larsson paroda „Of or before the forum“</p> <p>Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus Putvinškio g. 64 Antano Žmuidzinavičiaus 135-osioms gimimo metinėms skirta paroda Paroda „Peizažas tapyboje: nuo Antano Žmuidzinavičiaus iki XXI a. dailininkų“</p> <p>Galerija „Meno parkas“ Rotušės a. 27 nuo 13 d. – paroda „Jau saulelė vėl atkopama budina svitę“, skirta K. Donelaičio 300 metų gimimo jubiliejui</p> <p>Mařiono lietuvių literatūros muziejus Rotušės a. 13 nuo 13 d. – paroda „Jau saulelė vėl atkopama budina svitę“, skirta K. Donelaičio 300 metų gimimo jubiliejui</p> <p>Maironio lietuvių literatūros muziejus Rotušės a. 13 nuo 13 d. – paroda „Jau saulelė vėl atkopama budina svitę“, skirta K. Donelaičio 300 metų gimimo jubiliejui</p> <p>Keramikos m</p>

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Neatsisakanti, o plečianti grafikos meno galimybes dialogais su kultūros istorija, erdviomis ir ritmiškomis idėjomis **Eglė Vertelkaitė** yra tapusi viena įdomiausiai dabarties menininkui. Pagaliau atsirado proga su jos kūryba susipažinti išsamiau – arti šimto įvairaus mastelio darbu pristatantieji parodoje „**Mergaitė su kiriu**“, ką tik atidarytoje VDA „Titaniko“ ekspozicijų salėje. Paroda veikia iki vasario 18 d. „Titanikas“ dirba antradienį, šeštadienį 12–18 val.

Paskui siūlome padaryti lankstą pro Latako gatvę: užsukti į Vilniaus grafikos meno centro galeriją „Kairė–dešinė“ (Latako g. 3), kur **VDA studentų paroda „Paspertas“** nagrinėja migracijos dilemas. Ir pagaliau, vi-sai pakeliui, galima ekskursiją linijos jėgos tema užbaigti **Lino Jablonskio „Piešinių“** apžiūra VDA „Akademijos“ galerijoje (Pilics g. 44/2).

Iš knygų, papildančiu dailės gyvenimo audinio suvokimą, verta atsi-versi memuarų žanru parašytą pasakojimą „**Barbora Didžiokienė: mažosios dailininkės prisiminimai**“. Tai tik pirmoji autobiografijos dalis, leidžianti ne tik spėlioti, bet ir geriau įsivaizduoti laikotarpį, apimantį menininkės vaikystę ir jaunystę. Iš pasakojimo matyti, ką reiškia gyventi kūrybinio pakilimo metu Sankt Peterburge, vėliau jo tikėtis tarpukario Kaune ir ką reiškia būti dailininkė ir žmona žinomo dailininko, kuris kategoriskai nenori dalintis savo teptukais. Knygą sudarė dailėtyrininkės Ramutė Rachlevičiūtė ir Justina Augustytė, iš rusų kalbos vertė Irena Miškinienė ir Solveiga Daugirdaitė. Išleido Lyčių studijų centras.

15 d. 12 val. – J. Ščiuckio „MOROZKO“.

Rež. – J. Ščiuckis

15 d. 18 val. – J.-J. Bricaire, M. Lasaygues

„DIDYSIS ZEBRAS“. Rež. – A. Girba

19 d. 18 val. – M. Poli. „ŽYDRASIS ROJUS“.

Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)

20 d. 18 val. – A. Gribojedovo „VARGAS DÉL PROTO“.

Rež. – J. Vaitkus

„Menų spaustuvė“

13 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „SALAMANDROS SAPNAS (PAVEIKSLAS)“ Aut. – L. Juodkaitė, V. Masalskis

14 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – PREMIERA!

„GEISMAS“. Kūrybinė grupė G. Malinauskaitė, A. Teresiutė, M. Vaidotas, D. Stoncius (jaunuujos scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)

16 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – Pasakų pirmadieniai mažyliams. Pasakos ant sienos. Pasakas sekia S. Degutytė („Stalo teatras“)

17–22 d. – festivalis „Kitoks teatras vaikams“

KAUNAS

Kauno dramos teatras

13 d. 18 val. *Ilgiojoje salėje* – B. Srblijanovič „SKÉRIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas

14 d. 17 val. *Tavernos salėje* – T. Guerra „KETVIRTOJI KÉDÉ“. Rež. – R. Atkočiūnas

14 d. 18 val. *Penktajoje salėje* – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius

15 d. 12 val. *Mažojoje scene* – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABÉGÉLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė

15 d. 18 val. *Rūtos salėje* – S. Oksanen „APSIVALYMAS“. Rež. – J. Jurašas

17 d. 18 val. *Ilgiojoje salėje* – T. de Fombelle „ŠVYTURYS“. Rež. – G. Varnas

18 d. 18 val. *Penktajoje salėje* – „MODERATORIAI“. Rež. – A. Kurienius.

19 d. 18 val. *Penktajoje salėje* – A. Morgan „MAŽŪTIS DINAMITAS“. Rež. – G. Varnas

20 d. 18 val. *Rūtos salėje* – Y. Mishimos „MARKIZÉ DE SAD“. Rež. – A. Areima

Kauno muzikinis teatras

13 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“. Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas

14 d. 18 val. – C. Colemano „MIELOJI ČARII“. Dir. – J. Geniušas

15, 22 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“. Dir. – V. Visockis

15 d. 18 val. – PREMJERA! G. Verdi „ATILA“. Muzikinis vad. – E. Pehkas, dir. – V. Visockis

18 d. 17 val. – G. Gladkovo „BRĒMENO MUZIKANTAI“. Dir. – J. Vilnonis

19 d. 18 val. – L. Adomaitiš „DULKIŲ SPINDESYN“. Choreogr. ir libreto aut. – D. Berviingis ir G. Visockis

20 d. 18 val. – G. Rossini „SEVILIJOS

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

17 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – menų festivalio „Kalėdų vakarai“ kamerinės muzikos koncertas.

Rusijos valstybinis akademinis kamerinės orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – A. Utkinas). Solistai A. Utkinas (obojus), M. Čepurina (fleita). Programoje C.Ph.E. Bacho, F. Mendelssohno-Bartholdy, A. Salieri, J. Haydno kūriniai

20 d. 18 val. *Panėvėžio muzikiniame teatre* – Valstybinis Vilnius kvartetas ir J. Gedminaitė (sopranas). Programoje W.A. Mozarto instrumentinė ir vokalinė muzika

21 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas. Lietuvos kamerinės orkestras. Solistai V. Poškutė ir T. Daukantas (fortepijoninis duetas). Dir. – C. Florea. Programoje F. Schuberto, W.A. Mozarto, V. Carbajo kūriniai

VILNIUS

Kongresų rūmai

20 d. 19 val. – menų festivalis „Kalėdų vakarai“. Koncertuoja P. Čaikovskio konkurso laureatė A. Černovas (fortepijonas).

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje S. Rachmaninovo, P. Čaikovskio kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

13 d. 10.30 *Muniškių globos namuose* – koncertas „Atmintis gyva“. Dalyvauja vokalinis ansamblis „Credo“ ir solistė O. Matusevičiūtė

Šv. Jonų bažnyčia

14 d. 18 val. – vargonininkė J. Landsbergytė ir fleitininkas V. Osčkinis. Programoje Ch.-M. Widoro, J.S. Bacho, O. Balakausko, B. Kutavičiaus, W.A. Mozarto kūriniai

KAUNAS

Kauno kamerinis teatras

13, 14 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. – S. Rubinovas

15 d. 18 val. – A. Volodino „PENKI VAKARAI“. Rež. – A. Pociūnas

19 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ PAS BLEZA“. Rež. – S. Rubinovas

20 d. 18 val. – M. Walczak „PIRMASIIS“ (pagal G. Gugevičiūtės pjesę „Labas gyvenimas“). Rež. – V. Balsys

Kauno valstybinis lėlių teatras

13 d. 18 val. – V.V. Landsbergio „ATÉJAU, PAMAČIAU, NEGALÉJAU ARBA – VISIŠKAS RUDNOŠIUKAS“. Rež. – V.V. Landsbergis

14 d. 12 val. – „GULBĖ – KARALIAUS PATI“. Rež. – N. Indriūnaitė

15 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius

Klaipėda

Klaipedos lėlių teatras

13 d. 18 val. – PREMJERA! „ŠALIA“ (pagal M. Valiuko pjesę). Rež. – G. Radvilavičiūtė

14 d. 12 val. – „LABAS, MAŽYLIS“. Rež. – K. Jurkštaitė

15 d. 12 val. – „STEBUKLINGAS PELENÉS LAIKAS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė

PANEVĖŽYS

J. Miltinio dramos teatras

13 d. 18 val. – A. Hacketto, F. Goodrich „VISADA TAVO. ANA FRANK“.

Rež. – V. Jevsejevas

14 d. 17 val. – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas A.

15 d. 12 val. – S. Maršako „KATÉS NAMAI“. Rež. – V. Mazūras

15 d. 17 val. – N. Gogolio „VEDYBOS“.

Rež. – R. Augustinas A.

20 d. 18.30 – „KRITIMAS Į TAMSĄ“. Rež. – S. Varnas

20 d. 18 val. – E. de Fillipo „MANO ŠEIMA“ („BERNIUKAS – TAU, MERGAITĖ – MAN“). Rež. – R. Rimeikis

Vilniaus mokytojų namai

17 d. 18 val. *Svetainėje* – Žemaičių vakaras.

Vilniaus žemaičių kultūros draugijos veiklos apžvalga. Pranešėja D. Juodkaitė-Drigėlienė

18 d. 16 val. *Svetainėje* – rašytojo

V. Račicko suaktuvinių vakarų su nauja knyga mažiemis ir dideliems „Paukšteliui šalta“

18 d. 18 val. *Svetainėje* – dainuoja solistė J. Jankauskienė, akomponuoja I. Kozlova, eilėraščius skaito J. Žitkauskas

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejus

20 d. 17 val. – A. Balbierius eilėraščių

rinktinės „Skaidrumos“ sutiktuvės ir foto-

grafijų parodos „Jono Meko žemė / The Land of Jonas Mekas“ pristatymas

Kauno menininkų namai

20 d. 18 val. – režisierius T. Ribaičio filmas „Ateinu...“ apie R. Staliliūnaitę

Bibliografinės žinios

MENAS

Kalba – kūnas – jvykis : kinas ir prasmės paieškos / Michailas Jampolskis ; iš rusų kalbos vertė Natalija Arlauskaitė. – Vilnius : Mintis, [2011] Vilnius : Spauda). – 431, [1] p., [8] iliustr. lap. – (Kino raštai / sudarytoja Natalija Arlauskaitė). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-5-417-01034-7

Kultūros paminklai : mokslių straipsnių rinkinys / redakcinė kolegija: Jurgis Bučas ... [et al.]. – Vilnius : Savastis, 2011. – ISSN 1392-155X

[Nr.] 16 (2011) / sudarytojas Juozas Bardauskas. – 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 194, [1] p. : iliustr. – Santr. angl., vok. – ISBN 978-9986-420-88-0

Lietuvos dailės muziejaus metraštis / redakcinė kolegija: Romualdas Budrys (pirmininkas) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2011. – ISSN 1648-6706

[T.] 14 (2010) / sudare Danutė Mukinė. – 2011 (Vilnius : Petro ofsetas). – 468, [3] p. : iliustr. – Santr. angl. – Tiražas 300 egz.

Lietuvos estetinė mintis XIX a. pabaigoje – XX a. pirmojoje pusėje : meno tautiškumas ir visuomenės kūnai / Pilié Veljataga ; Lietuvos kultūros tyrimų institutas. – Vilnius : Lietuvos kultūros tyrimų institutas, [2011] (Vilnius : Petro ofsetas). – 223, [1] p. – Santr. angl. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-9955-868-38-5

Miesto kraštovaizdžio architektūra / Konstantinas Jakovlevas-Mateckis ; Vilnius Gedimino technikos universitetas. – 2-oji papild. ir patais. laida. – Vilnius : Technika, 2011- . – (jr.)

[T.] 2 : Želdiniai ir jų komponavimo principai. – 2011 (Vilnius : Lodvila). – 298, [1] p. : iliustr. – Santr. angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-9955-28-994-4

Namie : trumpa privataus gyvenimo istorija / Bill Bryson ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Grenda. – Vilnius : Tyto alba, 2011 (Vilnius : BALTO print). – 479, [1] p. – Tiražas

„Mergina su drakono tatuiruote“

Savaitės filmai

Apie dievus ir žmones ***

...1996 m. Tibhirino vienuolynas Alžyre. Septyni trapistų vienuoliai susėdo prie Kūčių stalo. Šis sučjimas jiems ne tik svarbi religinė šventė, tai – lemtingo apsisprendimo vakaras. Islamo fundamentalistai reikalauja palikti ne tik vienuolyną, bet ir šalį, antraip vienuoliams gresia susidorojimas. Filmo pagrindas – reali istorija. Režisierius Xavier Beauvois norėjo ne tik atskleisti moralinę dilemą, iškilusią filmo personažams, bet ir pasvarstyti religijos vietą šiu dienų pasaulyje. 2010 m. Kanų kino festivalyje filmas buvo apdovanotas Didžiuoju žiuri ir ekumeninės žiuri prizais. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Lambert'as Wilsonas ir Michelis Lonsdale'as (Prancūzija, 2010). (Vilnius)

Atenbergas ***

Dvidešimt trejų Marina (Venecijoje už geriausią moters vaidmenį apdovanota Ariane Labed) gyvena ištuštėjusime pramoniniam Graikijos mieste prie jūros. Miestą kadaise projektavo idealistas Marinos tėvas. Dabar jis miršta nuo vėžio. Jo pasitraukimas sutampa su merginos seksualine iniciacija. Iki tol ji šlykštėjosi artumu, domėjosi Davido Attenborough dokumentiniai filmas apie gyvūnų elgesį ir klausėsi vienintelės draugės Belos pasakojimų apie prisirpusius vyru penius. Režisierė Athina Rachel Tsangari šiame keistame filme perteikia Marinos bendrami ir norą rasti savają tapatybę (ne tik seksualinę). Pastaraisiais metais vis garsiau kalbama apie graikų kino Naująją bangą. „Atenberg“ matytai maištininkų kino stiprybės ir silpnybės, bet hipnotizuojančiam filmo žavesiui ir juodajam humorui bus sunku atsiplirti (Graikija, 2010). (Vilnius)

Bastūnas, siuvėjas, kareivis, šnipas ***

Pasakojimas apie sovietų „kurmio“, veikiančio pačioje britų žvalgybos širdyje, gaudynes. Tarp įtariamujų – keturi aukšti M16 pareigūnai. Jie visi – seni bylą neoficialiai tiriančio Džordžo Smailio pažystamai ir net draugai. Smailis atsidūrė pensijoje prieš savo valią, jis suvokia savo padėties dviprasmiškumą, bet eis iki galio. Nepaisant įtampos, filmą žiūrėti malonu, nes dailininkai ir kostiumų kūrėjai pateikė įtaigų retro, tiksliai atkurdami 8-ojo dešimtmecio pradžią. Filmas, kuriamo pagrindinius vaidmenis kuria Gary Oldmanas, Johnas Hurtas ir Colinas Firthas, – Johno Le Carré romano ekrанизacija. Buvo žvalgybininkas Le Carré romane apraše sovietų šnipo Kimo Philby demaskavimo operaciją (Prancūzija, D. Britanija, Vokietija, 2011). (Vilnius)

Mergina su drakono tatuiruote ***

Profesionaliai ir meistriskai Davido Fincherio ekraniuota pirmojo Stiego Larssonovo „Millenium“ trilogijos dalis patiks neskaičiuojamai storos knygos – filme tiksliai perteiktas detektyvinis siužetas apie žurnalistą Mikaelį Blumkvistą (Daniel Craig), tiriantį turtingo pramoninko giminaitės dingimą. Mergina dingo 7-ojo dešimtmecio viduryje, bet Blumkvistui pavyksta įminti mīslę. Žinoma, jam nebūtų pavykę, jei ne genialiai hakerė ir keista mergina Lizbet Salander, kuria neįtikėtinai tiksliai suvaidino Rooney Mara („Socialinis tinklalapis“). Fincherio gerbėjai neliks nuvilti – bus ir serijinio žudiko gaudynės, nostalgiskų sugrįžimų į praetit, biblinės simbolikos ir, žinoma, Fincherio kinui visada būdingos prievertas. Tačiau knygos gerbėjai, ko gero, nusivils, nes pasakodamas siužetą režisierius atsiskė to, kas Larssoną domino labiausiai, – švedų visuomenės kritikos, noro suprasti, kodėl šioje idealioje šalyje gimsta pabaisos. Taip pat vaidina Christopher Plummer, Stellan Skarsgård, Robin Wright (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Publicistika – Laima Kreivytė

Stilius – Rita Markuličienė | Dizainas – Jokūbas Jacobskis

Maketas – Vanda Čemerkaite | www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

13–19 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 11, 13.45, 16.30, 19.15, 22 val.

13–17 d. – Džekas ir Džilė (JAV) – 12, 14.15, 16.30, 18.45, 21.00; 18 d. – 12, 14.15, 16.30, 21.40; 19 d. – 12, 14.15, 16.30, 18.45, 21, 23.15

13–18 d. – Atenbergas (Graikija) – 14.05, 16.10, 18.40, 21.15; 19 d. – 14.05, 16.10, 18.40, 21.15, 23.45

19 d. – 7 dienos ir nakты su Marilyn Monroe (D. Britanija, JAV) – 19.40, 22.30

18 d. – Kitas pasaulis. Pabudimas (3D, JAV) – 19 val.

18 d. – Purvini žaidimai (JAV) – 18.45

13, 17 d. – Šerlokas Holmsas 2: šešelių žaidimas (JAV) – 15 val.; 14, 15 d. – 12, 15, 18, 20.40; 19 d. – 12, 15, 18, 20.40, 23.30

13–19 d. – Mergina su drakono tatuiruote (D. Britanija, JAV, Švedija, Vokietija) – 11.15, 14.30, 18, 21.15

13–16, 18 d. – Miegančioji gražuolė (Australija) – 16, 18.15, 20.45; 17 d. – 16 val.; 19 d. – 16, 18.15, 20.45, 23 val.

13–19 d. – Batuotas katinas Pūkis (3D, JAV) – 11, 13.30, 16.15 ; Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 11.30, 13.45 (lietuvių k.); 13.15 (originalo k.)

13–17 d. – Tamsiausia valanda (3D, JAV) – 15.30, 19, 21.30; 18 d. – 15.30, 21.30; 19 d. – 15.30, 19, 21.30, 23.59

13–18 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 12.30, 17.40, 20.15; 19 d. – 12.30, 17.40, 20.15, 22.45

13, 16–18 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 13.25, 15.45; 14, 15, 19 d. – 11.20,

13.25, 15.45 (lietuvių k.); 11.40 (originalo k.)

13–18 d. – Apie ką dar galvoja vyrai (Rusija) – 18.20, 21 val.

13–17, 19 d. – Artistas (Prancūzija) – 15.30, 18.15; 18 d. – 15.30

13–18 d. – Nejmanoma misija. Šméklos protokolas (JAV) – 13, 18 val.; 19 d. – 13, 18, 23.15

13–19 d. – Eglutės 2 (Rusija) – 15.45, 21 val.

13–17 d. – Bastūnas, siuvėjas, kareivis, šnipas (Prancūzija, D. Britanija, Vokietija) – 20.45; 19 d. – 20.45, 23.30

Forum Cinemas Akropolis

13–18 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 12.15, 15.15, 18, 20.45; 19 d. – 12.15, 15.15, 18, 20.45, 23.30

13–18 d. – Džekas ir Džilė (JAV) – 11.30,

13.30, 15.45, 18.15, 20.45, 22.45; 15–17 d. –

11.30, 13.30, 15.45, 18.15, 20.45; 18 d. – 11.30,

13.30, 15.45

19 d. – 7 dienos ir nakты su Marilyn Monroe (D. Britanija, JAV) – 20.15, 22.30

18 d. – Kitas pasaulis. Pabudimas (3D, JAV) – 19 val.

18 d. – Purvini žaidimai (JAV) – 18.50

17 d. – Serafina (Belgija, Prancūzija, Vokietija) – 16.50

13–18 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 10.15, 13, 16, 17, 30; 13, 16–18 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 14.45, 19, 21.30; 18 d. – 14.45; 19 d. – 14.45, 21.30, 23.59; Šerlokas Holmsas 2: šešelių žaidimas (JAV) – 15.30, 18.30, 21.15

13, 16–18 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12.45; 14, 15, 19 d. – 10.30, 12.45

13–19 d. – Apie ką dar galvoja vyrai (Rusija) – 11, 22 val.; Mergina su drakono tatuiruote (D. Britanija, JAV, Švedija, Vokietija) – 13.15, 18.45; Eglutės 2 (Rusija) – 16.30; Tadas Blinda (rež. D. Ulvydas) – 12 val.

Ozo kino salė

13, 14 d. – Barzakas (rež. M. Kvedaravičius) – 15 val.; 13, 14 d. – Mindaugas (rež.

R. Banionis) – 16 val.; 13, 14 d. – Duburys (rež. G. Lukšas) – 18 val.

16 d. – Aš perėjau ugnį, tu buvai su manim (rež. A. Stonys) – 15 val.; 17 d. – Keturi žingsniai (rež. A. Stonys) – 15 val.; 18 d. – Bandymas išsiaiskinti (rež. A. Grikevičius, dokumentinis) – 15 val.; 16 d. – Sapnas (Korėja) – 16 val.; 17 d. – 18 val.; 16 d. – Kvėpavimas (Korėja) – 18 val.; 17 d. – 16 val.; 18 d. – Virtuvė sielai (Vokietija) – 16 val.; 19 d. – 18 val.; 18 d. – Zero 2 (rež. E. Velyvis) – 18 val.; 19 d. – 16 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

13–19 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 12.15, 15.15, 18, 20.45; 19 d. – 12.15, 15.15, 18, 20.45, 23.15

13–18 d. – Džekas ir Džilė (JAV) – 15,

17.15, 19.30, 21.45; 19 d. – 15, 17.15, 19.30,

21.45, 23.45; 19 d. – 7 dienos ir nakты su

Marilyn Monroe (D. Britanija, JAV) – 20.15,

22.50; 18 d. – Kitas pasaulis. Pabudimas (3D,

JAV) – 19 val.; 13–18 d. – Batuotas katinas

Pūkis (JAV) – 10.45, 13.30, 16.15, 17.30,

20.15; 19 d. – 10.45, 13.30, 16.15, 17.30; 13,

16–18 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) –

13 val.; 14, 15, 19 d. – 10.15, 13 val.

13–17 d. – Tamsiausia valanda (3D, JAV) –

14.45, 19, 21.30; 18 d. – 14.45; 19 d. – 14.45,

21.30, 23.59; Šerlokas Holmsas 2: šešelių

žaidimas (JAV) – 15.30, 18.30, 21.15

13, 16–18 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) –

12.45; 14, 15, 19 d. – 10.30, 12.45

13–19 d. – Apie ką dar galvoja vyrai (Rusija) –

11, 22 val.; Mergina su drakono tatuiruote (D. Britanija, JAV, Švedija, Vokietija) – 13.15,

18.45; Eglutės 2 (Rusija) – 16.30; Tadas

Blinda (rež. D. Ulvydas) – 12 val.

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

13, 16–18 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 15.15, 18, 20.45; 14, 15 d. –

12.15, 15.15, 18, 20.45; 19 d. – 12.15, 15.15,

18, 20.45, 23.15

13, 14, 16–19 d. – Džekas ir Džilė (JAV) – 15,

17.15, 19.30, 22 val.; 15 val. – 15, 19.30, 22 val.

19 d. – 7 dienos ir nakты su Marilyn Monroe (D. Britanija, JAV) – 21, 23.30

18 d. – Kitas pasaulis. Pabudimas (3D, JAV) –

19 val.; 1